

Lähimatkailun edistämisen yhteys kuntien toimialoihin

Maria Teimola

Haaga-Helia ammattikorkeakoulu

Amk-opinnäytetyö

2022

Matkailun liikkeenjohdon koulutusohjelma

Tiivistelmä

Tekijä Maria Teimola
Tutkinto Matkailun liikkeenjohdon koulutusohjelma, restonomi
Raportin/Opinnäytetyön nimi Lähimatkailun edistämisen yhteys kuntien toimialoihin
Sivu- ja liitesivumäärä 58+1
<p>Tämä opinnäytetyö tehtiin toimeksiantona Interkontti- nimiselle yritykselle. Opinnäytetyön aiheena on lähimatkailun edistämisen yhteys kuntien toimialoihin kulttuuri, vapaa-aika, sivistys ja elinkeinotoiminta. Pää tavoitteena oli selvittää, miten lähimatkailun edistäminen on yhteydessä kuntien toimialoihin: sivistys, kulttuuri, vapaa-aika ja elinkeinotoiminta. Ensimmäinen alatavoite oli; Millaisia mahdollisuuksia lähimatkailun edistäminen tuo eri toimialoille. Toinen alatavoite oli; Millaisia kehittämiskohtia toimialoilla on liittyen lähimatkailun edistämiseen.</p> <p>Tarkoituksena opinnäytetyössä oli selvittää, mitä kehittämiskohtia ja millaisia mahdollisuuksia lähimatkailun edistäminen toi eri toimialoille. Kunnat, jotka valittiin tutkimukseen, olivat Helsinki, Vantaa ja Espoo. Tietoperustassa perehdyttiin lähimatkailuun käsitteenä, ilmastonmuutokseen, koronan vaikutukseen, kestäväan matkailuun, kuntiin organisaatioina sekä eri toimialoihin sivistys, elinkeinotoiminta, vapaa-aika ja kulttuuri.</p> <p>Kuntia tutkittiin organisaatioina, eli miten ne toimivat ja miten yhteistyö kunnassa toimii. Toimialoja avattiin laajasti, mutta keskityttiin lopulta siihen, miten eri toimialat toimivat kunnan sisällä ja millaista toimintaa kyseiset toimialat kunnassa tarjoavat. Työ rajattiin keskittyen pääasiassa kuntiin organisaatioina ja niiden toimialoihin, lähimatkailuun käsitteenä, sekä siihen yhteydessä oleviin ilmiöihin.</p> <p>Kuntien edellä mainittujen toimialojen edustajia haastateltiin, ja tarkoitus oli saada heiltä kattavia näkemyksiä aiheeseen liittyen. SWOT-analyysin avulla analysoitiin haastattelun tulokset jaotteleamalla ne vahvuuksiin, heikkouksiin, mahdollisuuksiin ja uhkiin. Tämän jälkeen kartoitettiin lähimatkailun edistämisen mahdollisuudet ja kehittämiskohdat. Tulokset analysoitiin litteroimalla aluksi toteutetut haastattelut ja purkamalla ne SWOT-analyysin mukaan. Opinnäytetyöhön haastateltiin 5 eri toimialan edustajaa. Haastateltavat olivat kulttuurin, vapaa-ajan sekä matkailun toimialoilta. Haastattelut toteutettiin Zoom-etäyhteydellä jokaisen haastateltavan kanssa huhtikuun 2022 aikana.</p> <p>Tuloksista kävi ilmi, että vahvuuksia toimialoilla on selvästi kestävyys ja vastuullisuus, sekä kuntien strategioiden toteutus toiminnassa. Markkinointi, kuntien näkyvyys verkko-ympäristössä, yhteistyö matkailun ja kulttuurin välillä sekä resurssit olivat selkeästi toimialojen heikkouksia. Mahdollisuuksia olivat lähimatkailun kasvu, kuntalaisten osallisuus toimialojen toimintaan, lähimatkailijan asiakassegmenttiin panostus sekä digitalisaatio. Uhkia olivat toisaalta lähimatkailun vähyys, ilmastonmuutos, asiakassegmentin muutos ja kuormitushaasteet luontokohteille. Tulosten avulla voitiin päätellä, että lähimatkailun edistämisen yhteys toimialoihin on hieman epäselkeä, kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan ollessa poikkeus. Tämä tutkimus oli silti tärkeä, sillä siitä sai paljon hyödyllistä tietoa varsinkin mahdollisuuksien ja kehittämiskohtien muodossa.</p>
Asiasanat Lähimatkailu, kestävä matkailu, toimiala, teemahaastattelu

Sisällys

1 Johdanto.....	1
1.1 Työn tavoite ja tarkoitus.....	1
1.2 Toimeksiantajana Interkontti.....	3
2 Matkailu lähiympäristössä	5
2.1 Lähimatkailu	6
2.2 Koronaviruksen merkitys lähimatkailun kasvussa	7
2.3 Kestävä matkailu	8
2.4 Ilmastonmuutos ja sen vaikutukset	10
3 Kuntien eri toimialat	14
3.1 Kulttuuri.....	14
3.2 Sivistys.....	16
3.3 Vapaa-aika.....	17
3.4 Elinkeinotoiminta	18
4 Kunnat organisaatioina	20
4.1 Helsinki	20
4.1.1 Helsingin kaupungin organisaatorakenne.....	20
4.1.2 Helsingin kaupungin strategia	22
4.2 Espoo.....	23
4.2.1 Espoon kaupungin organisaatorakenne	24
4.2.2 Espoon kaupungin strategia	25
4.3 Vantaa.....	27
4.3.1 Vantaan kaupungin organisaatorakenne	27
4.3.2 Vantaan kaupungin strategia.....	28
4.4 Kuntien organisaatorakenne ja strategia.....	31
5 Tutkimuksen toteuttaminen	32
5.1 Tutkimusmenetelmä	32
5.2 Toteutus ja kohdejoukko.....	34
5.3 Tulosten analysointi SWOT:in avulla	35
6 Tutkimuksen tulokset	37
6.1 Haastateltavat	37
6.2 Haastattelukysymykset.....	37
6.3 Haastattelun tulokset teemoittain jaoteltuna	37
6.3.1. Koronapandemia, uhat & asiakassegmentin muuttuminen	38
6.3.2. Ilmastonmuutos.....	40
6.3.3. Kestävyys, vastuullisuus & resurssit.....	42
6.3.4. Kunnan osuus, strategia & yhteistyö	44
6.3.5. Matkailun ja toimialan yhteys, tavoitteet & haasteet	47
7 Pohdinta ja johtopäätökset.....	50

7.1 Tutkimuskysymyksiin vastaaminen.....	53
7.2 Lähimatkailun edistämisen mahdollisuudet	53
7.3 Lähimatkailun edistämisen kehittämiskohteet.....	55
7.4 Tutkimuksen uskottavuus ja luotettavuus	57
7.5 Oma oppiminen.....	58
Lähteet	59
Liite 1. Haastattelurunko.....	66

1 Johdanto

Lähimatkailu on kasvanut merkittävästi viime vuosina. Suomi on jo monesti äänestetty parhaaksi luonto- ja matkailukohteeksi maailmassa, joten kotimaassamme on monia upeita kohteita jokaiseen makuun. Eri kohteisiin lähiseudulla pääsee helposti vierailemaan jalan, pyörällä, linja-autolla, raitiovaunulla, metrolla tai omalla autolla. Matkaa voi tehdä lähiseudulle useasti, vaikka joka päivä tai viikonloppu oman kiinnostuksen mukaisesti. Kun matkustaa lähelle, jää aikaa enemmän rentoon yhdessä olemiseen. (YLE 2021.)

Ihmiset haluavat yhä enemmän kokea luonnonrauhaa ja talvi- sekä kesäaktiviteetteja matkallaan. Rantala (2021) kirjoittaa YLE:n artikkelissa lähimatkailusta seuraavaa: *”Koronan kyllästävä arki on sytyttänyt kipinän lähimatkailuun: ihmiset haikailevat mökille aiempaa enemmän”*. Artikkelissa kerrotaan, kuinka vuokramökkejä varataan tuplasti enemmän aiempiin vuosiin verrattuna, ja suomalaiset haluavat yhä enemmän kokea luontoelämyksiä sekä talvi- ja kesäaktiviteetteja lomallaan. Luonnonrauha ja hiljaisuus ovat suosiossa, ja vaihtelua arkeen kaivataan lähimatkailun muodossa. (Rantala 2021.)

Koronavirus onkin vaikuttanut merkittävästi lähimatkailun suosion nousuun. Koska kauemmas matkustaminen on ollut rajoitetumpaa kuin aiemmin, ovat ihmiset matkustaneet yhä enenevässä määrin lähiseudulle. Lähimatkailusta on tullut monelle uusi normaali koronan aikakautena, ja omaan lähiympäristöön matkustaessa voi löytää aina uusia kiehtovia kohteita ja vierailukohteita, sellaisia, joita ei ole aikaisemmin ajatellut löytävänsä. (Koskinen & Tapola 2020.) Lähimatkailu on osa kestävästä matkailusta, sillä matkustaminen lähiseudulle on ekologisempi vaihtoehto kaukomatkailun sijaan. Lähimatkailun edistäminen kunnissa vaikuttaa myös muihin toimialoihin monin eri tavoin.

1.1 Työn tavoite ja tarkoitus

Opinnäytetyö tehdään toimeksiantona Interkontti-nimiselle organisaatiolle. Aiheena opinnäytetyössä on lähimatkailun edistämisen vaikutus kunnan toimialoihin. Tutkimuksessa tarkastellaan lähimatkailun edistämisen yhteyttä kuntien toimialoihin: vapaa-aika, kulttuuri, sivistys ja elinkeinotoiminta. Nämä toimialat valittiin, koska ne ovat lähimpänä matkailun toimialaa. Toimeksiantajayritys Interkontti haluaa myös saada laajaa ja kattavaa tietoa kyseisistä toimialoista ja niiden yhteydestä lähimatkailuun. Tarkoituksena tutkimuksessa on selvittää, mitä kehittämiskohtia ja millaisia mahdollisuuksia lähimatkailun edistäminen tuo eri toimialoille. Kunnat, jotka valittiin tutkimukseen, ovat Helsinki, Vantaa ja Espoo. Tieto-

perustassa perehdytään lähimatkailuun käsitteenä, ilmastonmuutokseen, koronan vaikutukseen, kestäväan matkailuun, kuntiin organisaatioina sekä eri toimialoihin sivistys, elinkeinotoiminta, vapaa-aika ja kulttuuri.

Päätavoitteena on selvittää, miten lähimatkailun edistäminen on yhteydessä kuntien toimialoihin: sivistys, kulttuuri, vapaa-aika ja elinkeinotoiminta. Ensimmäinen alatavoite on; Millaisia mahdollisuuksia lähimatkailun edistäminen tuo eri toimialoille. Toinen alatavoite on; Millaisia kehittämiskohtia toimialoilla on liittyen lähimatkailun edistämiseen. Näihin kysymyksiin pyritään saamaan vastaukset kvalitatiivisen tutkimuksen avulla. Tavoitteena on saada kerättyä tietoa kuntien lähimatkailun edistämisestä ja kehittämisestä ja niiden yhteyksistä kuntien toimialoihin sekä kartoittaa tämän tiedon avulla kuntien toimialojen kehittämiskohtia ja mahdollisuuksia.

Työssä tutkitaan lähimatkailun yhteyttä kunnan toimialoihin, joista keskitytään sivistyseen, vapaa-aikaan, elinkeinotoimintaan ja kulttuuriin. Lisäksi työ rajataan keskittyen kaikkien Suomen kuntien sijaan Helsinkiin, Vantaaseen ja Espooseen. Kuntia tutkitaan organisaatioina, eli miten ne toimivat ja miten yhteistyö kunnassa toimii. Toimialoja avataan laajasti, mutta keskitytään lopulta siihen, miten eri toimialat toimivat kunnan sisällä ja millaista toimintaa kyseiset toimialat kunnassa tarjoavat. Työ rajataan keskittyen pääasiassa kuntiin organisaatioina ja niiden toimialoihin, lähimatkailuun käsitteenä, sekä siihen yhteydessä oleviin ilmiöihin.

Opinnäytetyö toteutetaan kvalitatiivisena tutkimuksena. Tutkimus toteutetaan teemahaastatteluna. Kuntien edellä mainittujen toimialojen edustajia haastatellaan, ja tarkoitus on saada heiltä kattavia näkemyksiä aiheeseen liittyen. Kysymyksien tarkoituksena on myös kartoittaa näkemyksiä SWOT-analyysin mukaan eli uhat, mahdollisuudet, vahvuudet ja heikkoudet. SWOT-analyysin avulla analysoidaan lähimatkailun edistämisen mahdollisuuksia ja kehityskohtia.

Työn tarkoituksena on selvittää kuntien eri toimialojen edustajien näkemyksiä lähimatkailun edistämisestä kyseisissä kunnissa ja lisäksi sen haasteista ja mahdollisuuksista toimialoihin liittyen. Tässä työssä halutaan löytää yhteys lähimatkailun ja kuntien muiden toimialojen välillä. Tämän perusteella etsitään mahdollisuuksia lähimatkailun kehittämisestä kuntien eri toimialoille sekä kuntien kehittämiskohtia lähimatkailun edistämiseen liittyen.

Toimialojen edustajien näkemyksistä on hyötyä esimerkiksi toimialojen monipuolistamisessa tulevaisuudessa, yhteistyön kehittämisessä toimialojen välillä, toimialojen liiketoimintamahdollisuuksien kehittämisessä sekä korona-ajan vaikutusten kartoittamisessa.

Mahdollisuuksien ja kehittämiskohtien analysointi haastattelun tuloksena tuo tärkeää tietoa siitä, miten toimialat voivat monipuolistaa toimintaansa tulevaisuudessa, kun ihmiset matkustavat yhä enenevässä määrin lähiseudulla. Toimialat tulevat mahdollisesti tarvitsemaan enemmän resursseja toimintaansa lähimatkailun edistämisen vaikutuksena. Analysointi auttaa myös kehittämään yhteistyötä toimialojen välillä ja mahdollisesti luomaan uusia matkakonsepteja eri toimialojen kesken. Yhteistyö eri toimialojen välillä kehittää matkakohdetta yhä elinvoimaisemmaksi ja monipuolisemmaksi, sekä uusia innovaatioita voi syntyä matkailun saralla. Uusia liiketoimintamahdollisuuksia voi syntyä toimialojen yhteistyön seurauksena, ja myös uusien työpaikkojen syntyminen on mahdollista matkailun kasvaessa ja vaikuttaessa myös eri toimialoihin. Tutkimus tuo myös paljon tietoa koronan vaikutuksista toimialoihin ja lähimatkailun kasvuun liittyen, ja tätä tietoa voidaan hyödyntää myös tulevaisuuden tutkimuksissa.

1.2 Toimeksiantajana Interkontti

Toimeksiantajaryityksenä toimii Interkontti. Interkontti on monialainen yhteisö, jonka tehtävänä on luoda uusia tapoja matkustaa sekä luoda ihmisten ja yhteisöjen välille vuorovaikutusta. Interkontti-työryhmällä on paljon aiempaa kokemusta monikulttuuristen yhteisöjen toiminnan mahdollistamisesta, tapahtumien toteuttamisesta, taiteellisesta työstä sekä työllisyyden edistämisestä ja sen saavuttavuuden lisäämisestä. Työryhmän jäsenet ovat eri kulttuuritaustoista ja heillä on erilainen koulutustausta ja työkokemus. Heillä on vankka kokemus toisen kulttuurin kanssa elämisestä ja kulttuurin välisen vuoropuhelun välttämättömyydestä. (Interkontti 2021.)

Interkontti keskittyy lähiympäristössä matkustamiseen ja innovoi kestäviä matkustuskokemuksia ilman kauas matkustamista. Interkontti-matkoilla pääsee sisään eri kulttuureihin, aikakausiin, aisteihin ja tunnetiloihin. Matkoissa hyödynnetään paikallista ja moninaista kulttuurin kirjoa. Interkontin matkakonsepti on ratkaisu kestävän kehityksen mukaiseen matkustustarpeeseen. Heillä on tapa tuottaa matkoja inter-kulttuurisesti ja innovatiivisesti ja sitä kautta saada yhteisöllisiä matkakokemuksia. He pyrkivät edistämään lähimatkailukäsitteen tasojen ja ääripäiden tiedostamista hankkeissaan ja ohjaamaan kehitystä kestävämpään suuntaan Interkontti-matkojen muodossa. (Interkontti 2021.)

Interkontti tuo yhteen paikallisten kuntien eri alojen toimijoita innovoimaan ja kehittämään yhdessä kestäviä matkakokemuksia. Interkontti käyttää työtapoja ja prosesseja, joilla yhteisöt tunnistavat omat paikalliset resurssinsa ja kehityskohtansa. Tämän tiedon avulla lähdetään yhdessä innovoimaan uusia matkakonsepteja. Yhteisöt käyvät dialogia, joka saa voimaa kulttuurien moninaisuudesta. (Interkontti 2021.)

Interkontin arvoja, jotka myös vievät heitä eteenpäin ovat rohkeus, uteliaisuus ja moninaisuus. Rohkeus tarkoittaa heille uskallusta tutkia tuntematonta ja toimia uudella tavalla sekä ottaa vastuuta ilmastosta ja vuorovaikutuksesta ihmisten välillä. Uteliaisuus on heille innostusta asioihin ja ihmisiin. Moninaisuus on heille avoimuutta pääasiassa toisia ihmisiä, luontoa sekä ilmiöitä kohtaan ja kiinnostusta erilaisuutta ja samankaltaisuutta kohtaan. Interkontin matkat ovat hyvän mielen ilmastoteko. Ilmastomuutoksesta johtuen ympäristöä kuormittavan matkailun tulee vähentyä ja ihmisten asenteet muuttua. Ilmastomuutoksella on vaikutusta kulttuurien väliseen ymmärrykseen, ihmisten matkatoiveisiin sekä matkakokemusten saavutettavuuteen. Interkontin lähiympäristössä toteutettavat matkat ovat kestävä vaihtoehto hiljalleen muuttuvassa tilanteessa. Suomessa on monia eri kulttuureja, joiden välistä vuoropuhelua lisäämällä saadaan matkakokemuksia myös matkustamatta kauemmas. Tämän ymmärryksen myötä on syntynyt myös Interkontti. (Interkontti 2021.)

Opinnäytetyön merkitys on toimeksiantajalle suuri, sillä he saavat työn kautta lisää tietoa kuntien edustajien näkemyksistä lähimatkailun edistämiseen liittyen. Toimeksiantaja voi myös työni avulla tunnistaa kuntien kehitystarpeita ja tarjota heille yhteistyömahdollisuuksia. Lähimatkailu on kasvanut lähivuosina yhä enenevässä määrin, joten siihen perehtymisen kuntien näkökulmasta tuo myös matkailun saralle uutta näkemystä.

2 Matkailu lähiympäristössä

Lähimatkailu on kasvanut enenevässä määrin viime vuosina, ja siitä on tullut myös suuri matkailun trendi. Ihmisten tarve matkustaa lähiseudulle on lisääntynyt, ja siihen vaikuttaa esimerkiksi ilmastonmuutos ja muuttuneet asenteet matkustusta kohtaan. Ilmastonmuutoksen vaikutukset ulottuvat laajalle ympäristöön ja ihmisiin. Kestäviä valintoja aletaan tehdä yhä enemmän ja se on myös tärkeä kriteeri matkan valinnassa. Lähimatkailu on suosittua nyt ja tulevaisuudessa, ja on tärkeää, että aihetta viedään eteenpäin esimerkiksi tuottamalla lähelle suunnattuja matkakonsepteja. Koronapandemialla on ollut myös suuri vaikutus lähimatkailun suosion kasvuun, sekä ihmisten asenteiden muutokseen matkailua kohtaan. (Pöysä 2021.)

Koronapandemialla on ollut myös vaikutusta kuluttajien käyttäytymiseen, se on vauhdittanut olemassa olevia matkailun trendejä ja luonut uudenlaisia rutiineja ihmisten arkeen. Ihmiset haluavat edelleen elämyksiä ja vapautta matkailun muodossa, mutta ne eivät enää välttämättä toteudu perinteisellä tavalla. (Business Finland 2021.)

Business Finland (Business Finland 2021.) on listannut viisi matkailun kuluttajatrendiä vuodelle 2022:

1. Oman tilan tarve
2. Joustavampi elämäntapa etätyöarjessa
3. Hyvinvointi
4. Verkkokaupan ja kivijalkakauppojen selkeämpi roolijako
5. Kestävämät valinnat matkailussa

Ihmiset kaipaavat omaa tilaa yhä enemmän, ja matkailevat mökeille ja luontoon. Etäisyyksien pitämiseen on totuttu koronan aikana, ja muutokset on koettu mielekkäiksi. Etätyö on lisääntynyt, ja tulevaisuudessa lisääntyy erilaiset hybridimallit, joissa toimisto- ja etätyöllä on omat roolinsa. Tämä vaikuttaa kuluttajien arkeen ja sen muodostumiseen. Hyvinvointi on matkailijoille entistä tärkeämpää, ja matkailuyritysten tulisikin panostaa tuotteistamiseen ja tarjota selkeitä ja helppoja hyvinvointipalveluita. Pandemia on saanut ihmiset tarkastelemaan terveyttään uusista näkökulmista. Verkkokaupan oletetaan kasvavan lähivuosina merkittävästi. Matkailun yritysten sivuilta tehdyt varaukset ja ostokset yleistyvät, jonka vuoksi yritysten tulisi panostaa verkkosivuihinsa yhä enemmän. Kuluttajat arvostavat myös yhä enemmän matkailuyrityksiä, jotka toimivat vastuullisesti ja johdonmukaisesti paremman maailman puolesta. Yhä useampi yritys korostaa ympäristöllistä ja sosiaalista

vastuuta toiminnassaan. Huoli ympäristöstä ja ilmastonmuutoksesta vaikuttaa yhä enemmän ihmisten kulutus päätöksiin matkailun saralla. (Business Finland 2021.)

2.1 Lähimatkailu

Lähimatkailu tarkoittaa paikallisuutta, lyhyitä välimatkoja ja vähähiilisiä liikkumistapoja. Lähimatkailu ei ole lentomatkailua. Kotimaassa matkailu on lähimatkailua, jos liikkuminen tapahtuu muuten, kuin lentäen. Lähimatkailun hiilijalanjälki on siis kaukomatkailua pienempi, ja yksi aidoista tavoista kehittää vähähiilisempää matkailua. Ilmastonmuutos ja korona vaikuttavat tällä hetkellä monen ihmisen päätökseen toteuttaa lähimatkailua. Kiinnostusta kotimaan matkailuun on, ja kiinnostus varmasti vielä kasvaa. (Matkailualan tutkimus- ja koulutusinstituutti 2021.)

Kun katsotaan lähimatkailun historiaa, lähimatkailu on ollut pitkään monelle ainoa vaihtoehto, mutta nykyään se on tapa rakentaa omaa identiteettiä. Nykyisessä lähimatkailussa kuuluminen tiettyyn klaaniin näytetään omaamalla tietty postmoderni kuluttajakäyttäytyminen, kuten esimerkiksi lentämisen välttely. Kun liikutaan pelkästään junalla ja bussilla, voi lähimatkailu tarkoittaa matkustamista omassa kaupungissa, kunnassa tai jopa maanosassa. Lähimatkailu ei tuota suuria päästöjä verrattuna kaukomatkailuun. Tämä on positiivista myös ilmastonmuutoksen kannalta. Jo ennen koronaa lähimatkailu oli suosittua, mutta korona kasvatti lähimatkailun suosiota heidänkin keskuudessaan, joita ei aiemmin kiinnostanut oma lähialue matkakohteena. (Maaseudun Tulevaisuus 2021.)

Lähimatkailu antaa uuden mahdollisuuden nähdä oman lähiympäristön uudesta näkökulmasta. Se on kuin illuusio ulkomaanmatkasta. Kotikaupungin tarjonta näyttäytyy uudella tavalla, ja matkailijalla on esimerkiksi mahdollisuus käydä kokeilemassa kotikaupunkinsa ravintoloita, tai osallistua erilaisiin kaupunkikierroksiin tai tapahtumiin. Varsinkin staycation-lomailu, joka tarkoittaa yhden hotelliyön kestävästä lähimatkailusta omassa kotikaupungissa, mahdollistaa keskittymisen uusiin elämyksiin ja kokemuksiin omassa kotikaupungissa. Paikallisuuden eri aitouden tavoittelemisen kertoo muuttuneesta asenteesta matkailua kohtaan. Varsinkin helsinkiläiset ovat löytäneet oman kaupunkinsa matkailupalvelut lähivuosina, sillä kestävä kehityksen trendi on tullut mukaan matkailuun. (Nelskylä 2018.)

Lähimatkailu on tämän hetken yksi suurimmista matkailutrendeistä, ja siitä on tullut vastatrendi massaturismille. Massaturismiin verrattuna lähimatkailu on vastuullisempi ja ekologisempi vaihtoehto, ja samalla se tukee lähialueen työllisyyttä ja elinvoimaisuutta. (Kluu-keri 2015). Lähimatkailua voi olla esimerkiksi vieraileminen luontokohteissa lähiseudulla, tai kaupungissa kulttuuriaktiviteetteihin tai erilaisille kursseille osallistuminen. Lähimatkailu on edullisempi vaihtoehto kaukomatkailuun nähden, ja se on helppo tapa pysähtyä kiireen ja arjen keskellä. Lähimatkailua on mahdollista kasvattaa yhä enemmän keskittymällä kotimaankohteiden tiedotukseen ja markkinointiin. (Talvitie 2018.)

2.2 Koronaviruksen merkitys lähimatkailun kasvussa

Koronavirus alkoi Kiinan Wuhanista vuoden 2019 lopulla. Vuonna 2020 se saapui myös Suomeen. Koronavirus julistettiin Maailman terveysjärjestön (World Health Organization) toimesta pandemiaksi 11.3.2020. Pandemialla on ollut suuri vaikutus matkailuun ympäri maailman. Kaukomatkailu on vähentynyt, kun taas lähimatkailu koronan vaikutuksesta on kasvanut Suomessa.

Koronarajoitusten helpottaessa maailmanlaajuisesti ensimmäisen korona-aallon jälkeen, matkakohteet maailmalla keskittyivät kasvavaan lähimatkailuun, ja monet maat ovat tarjonneet kannustimia, jotka kannustavat matkailijoita tutustumaan omaan maahansa matkakohteena. Matkailujärjestön mukaan (UNWTO) kotimaan matkailu palautuu nopeammin normaaliksi ja sitä paremmaksi kuin kansainvälinen matkailu. Tämä tarjoaa kehittyneille ja kehitysmaille mahdollisuuden toipua koronaviruksen sosiaalisista ja taloudellisista vaikutuksista. Koronavirus vaikutti suuresti matkailun työpaikkojen laskuun. Vuonna 2018 maailmassa oli arviolta 9 miljardia kotimaista matkailijaa. Lähimatkailu on yli kuusi kertaa kansainvälistä matkailua suurempaa. Maat, joilla on suurempi osuus lähimatkailua kuin ulkomaan matkailua, toipuvat todennäköisesti helpommin pandemiasta matkailun tasolla. (UNWTO 2020.)

Matkailuyrityksissä koronaviruksen vaikutukset koetaan pääosin kielteisiksi. Visit Finlandin vuonna 2020 tehdyn kyselyn mukaan kokonaisvaikutus matkailuyritysten liiketoimintaan oli merkittävän negatiivinen. Vaikeimmassa asemassa ovat ohjelmapalvelualan yritykset, joista yli 80 prosenttia arveli menettävänsä yli 80 prosenttia liikevaihdostaan. Uutena trendinä matkailu- ja ravintola-alalla on lähimatkailu. Vaikka kasvuluvut ja investointilaskelmat on tehty kansainvälisten matkailijoiden varaan, lähimatkailija on tässä tilanteessa haluttu ja kiinnostava. Kuluttajat ovat taas kiinnostuneita paikallis- ja lähikulttuurista. Painopis-

teenä korona-aikana onkin ollut matkailu- ja ravintola-alalla löytää kotimaisista asiakas-segmenteistä vapaa-ajan matkailijoista potentiaalisimmat. Korona-ajan etätyöntekijät ja kotitaloudet on segmentoitava uudelleen elämäntilanteen, ostovoiman ja liikkuvuuden mukaan. (Ohtonen 2020.)

Matkailu on koronan jälkeen heräilemässä uuteen nousuun, ja sillä välin matkailutottumukset ovat ehtineet muuttua. Tähän vaikuttaa niin pandemia kuin korostunut vastuullisuuskeskustelu. Euroopan sisäinen matkailu, sekä myös lähimatkailu tulee pandemian seurauksena kasvamaan. Visit Finland, joka edistää kansainvälistä matkailua, keskittyykin pandemian jäljiltä lähimarkkinointiin, esimerkiksi lähinaapurimme Ruotsiin. Visit Finland tavoittelee erityisesti nuorempia vastuullisuudesta kiinnostuneita sukupolvia. Kaukomatkailu palautuu hitaammin entiseen normaaliin matkustusrajoitusten ja karanteenikäytäntöjen vuoksi. Eurooppalaisten matkailijoiden osalta pandemiaa edeltävä taso saavutetaan vuonna 2023, mutta kaukomatkailijoiden vasta pari vuotta myöhemmin. (Business Finland 2022.)

2.3 Kestävä matkailu

Suomen YK-liitto määrittelee kestävän kehityksen seuraavalla lauseella: ”*Kestävä kehitys tarkoittaa kehitystä, joka turvaa nykyisille ja tuleville sukupolville hyvät elämisen mahdollisuudet.*” Kestävä kehitys on muutosta, joka ei tapahdu tulevien sukupolvien elämän kustannuksella, ja se takaa hyvät mahdollisuudet elämään. Meidän on elettävä kestävästi, jotta tulevilla sukupolvilla olisi mahdollisuus laadukkaaseen ja hyvinvoivaan elämään. Kestävä kehitys huomioi ympäristön kestävän kehityksen lisäksi myös taloudellisen näkökulman ja sosiaalisen näkökulman. Sosiaalinen kestävä kehitys pyrkii saamaan kaikille hyvän toimeentulon, terveydenhuollon, lopettamaan eriarvoisuuden, saamaan mahdollisuuden koulutukseen sekä turvaamaan perusoikeudet. Taloudellinen kestävä kehitys pyrkii tasapainoiseen talouskasvuun, sekä taloudelliseen toimintaan, joka ottaa huomioon tulevat nuoremmat sukupolvet ja ympäristön. (Suomen YK-liitto s.a.)

Maailman matkailujärjestö (UNWTO) on laatinut vuonna 2005 määritelmän kestäväälle matkailulle, joka kuuluu näin: ”*matkailun muoto, joka huomioi kokonaisuudessaan tämänhetkiset ja tulevat taloudelliset, sosiaaliset ja ympäristölliset vaikutukset, sekä ottaa huomioon matkailuteollisuuden, ympäristön, matkailijoiden ja vastaanottavien yhteisöjen tarpeet*” (UNWTO 2005).

Kuvio 1. Kestävän kehityksen tavoitteet (Suomen Unicef 2021)

Matkailuyrityksiä suositellaan käyttämään kestävän kehityksen periaatteiden noudattamista toiminnassaan. Ympäristö- ja sosiokulttuuristen vaikutusten vahva hallinta on keskeisessä osassa, toiminnan on oltava vastuullista ja sen ei tule vahingoittaa luontoa tai kulttuuriympäristöä. Tämä on tärkeää siksi, koska luontoa hyödynnetään matkailupalveluissa. Kestävän kehityksen hyödyntäminen matkailupalvelujen toimintaan mahdollistaa monta asiaa, kuten kannattavaa liiketoimintaa, tasapainoisen kehityksen elinkeinoille, sekä eri toimialojen kestävyden. Koska Suomi on sitoutunut EU:n päätöksiä seuraten vähentämään hiilidioksidipäästöjä tulevien vuosikymmenten aikana, tulee myös matkailussa panostaa vähäpäästöisten matkailupalveluiden kehittämiseen. (Business Finland 2022.)

Lähimatkailu lähiseudulle on myös osa kestävää matkailua. Matkustaminen lähiseudulle on vastuullinen ja kestävä valinta kaukomatkailun sijaan. Nykypäivänä ihmiset haluavat tehdä yhä enemmän kestäviä valintoja elämässään, ja lähimatkailuun panostaminen yhä enenevässä määrin on yksi niistä.

Matkailijoiden kiinnostus kestäviä arvoja kohtaan ostopäätöksen tekemisessä kasvaa koko ajan. Yhteistyökumppanit ja jakelukanavat edellyttävät myös usein matkapalveluiden tuottajilta näyttöä vastuullisuudesta. Tutkimukset osoittavat, että kun yritys toimii vastuullisesti, myös asiakastyytyväisyys ja koettu laatutaso ovat korkeampia. Suomessa matkailulle riittää tilaa, mutta välillä matkailijoita on liikaa varsinkin sesonkiaikaan. Asukkaiden elämään esimerkiksi Lapissa, jossa matkailijoita on asukasluvuun nähden eniten Manner-Suomessa, vaikuttaa asuntojen hintojen nousu, ja yksityisuuden häiriintyminen. Lisääntyneen lähimatkailun myötä myös ympäristön roskaaminen on ongelma. Korjaavia toimenpiteitä näihin ongelmiin liittyen tehdään esimerkiksi ohjaamalla matkailijavirtoja, pidentämällä sesonkia, kohdentamalla palveluita tietyille ryhmille, ja hinnoittelulla. (Marski 2021.)

Kestävää matkailua tarvitaan, jotta matkailusta aiheutuneet kielteiset ekologiset, sosiokulttuuriset ja taloudelliset vaikutukset pienenevät tai poistuvat kokonaan. Samaan aikaan kuitenkin kestäväällä matkailulla keskitytään ja vahvistetaan matkailun myönteisiä vaikutuksia luontoon, sekä sosiokulttuuriseen ja taloudelliseen ympäristöön. (Edelheim & Ilola 2017, 235.) Kestävää matkailua on toteutettu käytännössä hyvin vähän, vaikka sen myönteiset vaikutukset tunnustetaan. Matkailun toimijoiden erilaiset motiivit ovat vaikeuttaneet kestävä matkailun toteuttamista. Kestävyys on monimuotoinen käsite ja se ymmärretään ihmisten keskuudessa eri tavoin. Matkailu on toimialana ja elinkeinona osa kapitalistista järjestelmää ja arvomaailmaa. Monet matkailutoimijat eivät tämän vuoksi näe kestävä matkailun toteuttamista järkevänä omassa toiminnassaan. Usein toimintaa suunnitellaan lähinnä lyhytaikaista taloudellista etua ajatellen. (Edelheim & Ilola 2017, 238.)

Kestävää matkailua tavoitellaan usein paikallisesti, toimilla, jotka on tarkoitettu vaikuttavan yksittäisten toimijoiden tai ketjujen kestävyteen. Nämä toimet ovat tärkeitä paikallistason toimijoille ja työntekijöille. Se on kuitenkin eri asia, ovatko nämä ratkaisut riittäviä vastaamaan matkailun globaalissa mittakaavassa kohtaamiin haasteisiin. Matkailujärjestelmän osat- matkailijat, lähtöalue, kohdealue, läpikulkualue ja matkailutoimialat- ovat vuorovaikutuksessa sekä keskenään että laajemman ympäristönsä kanssa. Matkailu muodostaa näin monimutkaisen vuorovaikutuksen järjestelmän, jossa pienet muutokset yhdessä osassa voivat tehdä dramaattisen vaikutuksen toiseen osa-alueeseen. Järjestelmän jokaisen osa-alueen tulisi olla kestävä, jotta matkailu on kestävä. (Edelheim & Ilola 2017, 238.)

2.4 Ilmastonmuutos ja sen vaikutukset

Ilmastonmuutoksella on ollut vaikutusta matkailijoiden kulutusvalintoihin ja matkailuun

yleisesti. Ihmiset haluavat yhä enemmän tehdä kestäviä ja vastuullisia valintoja matkustelun saralla, jonka vuoksi myös lähimatkailu on ollut lähivuosina. Matkailu itsessään on myöskin vaikuttanut ilmastonmuutokseen kasvattamalla hiilidioksidipäästöjä esimerkiksi lentomatkailun seurauksena. Matkailun vaikutukset ilmastonmuutokseen ovat suuret. Ilmastonmuutokseen ja sen vaikutuksiin onkin alettu varautumaan nousussa yhä enemmän lähivuosina.

Ilmaston lämpeneminen johtuu suurimmaksi osaksi ihmistoiminnan aiheuttamista kasvihuonekaasujen päästöistä. Maapallon ilmasto on jo aiemmin ennen ihmisen aikaa vaihdellut paljon. Ilmastonmuutoksella on pitkä historia, jossa lämpimät, kylmät, kosteat ja kuivat jaksot ovat vaihdelleet paljon. Muutos tulee näkymään ja tuntumaan Suomessakin, vaikka rankimmat ennusteet eivät toteutuisikaan. Harva voi enää välttyä ilmastonmuutosta koskevilta uutisilta. Niissä kerrotaan sekä ilmastonmuutoksesta, että myrskyistä, tulvista, helleaalloista, merenpinnan noususta ja ilmastopakolaisista. (Marjakangas 2011.)

Ilmaston lämpeneminen on yksi suurimmista maailmanlaajuisista kriiseistämme. Sen vaikutukset luontoon ja ihmisiin ovat kielteisiä myös meillä Suomessa. Sään ääriolosuhteet ja muuttuva ilmasto hankaloittaa elämäämme maapallolla. Fossiiliset polttoaineet aiheuttavat kolme neljäsosaa kasvihuonepäästöistä. Ilmaston lämpeneminen olisi vielä mahdollista rajata 1,5 asteeseen, mutta nykytoimilla keskilämpötila nousee arviolta 2,5 asteeseen. Tämä tarkoittaa katastrofaalisia seurauksia meitä ympäröivälle luonnolle. Ilmastonmuutos on jo havaittavissa ympäristössämme, esimerkiksi suuri osa arktisen alueen jäätä on hävinnyt, meriveden nousu vaikuttaa uhkaavasti rannikoihin, tuholaiश्यönteisten ja kasvitautien määrä lisääntyy ja sään ääri-ilmiöt yleistyvät. Arktisilla alueilla ilmaston lämpeneminen on kaksi kertaa nopeampaa kuin muualla maailmassa. Suomessa Saimaannorppa ja lohikalat kärsivät ilmastonmuutoksesta ja naali on jo kuolemassa sukupuuttoon. Myös Suomessa tuholaiश्यönteisten ja kasvitautien määrä tulee lisääntymään räjähdysmäisesti. (WWF Suomi s.a.)

Keinoja ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi tarvitaan jo nyt paljon, ja esimerkiksi fossiilisten polttoaineista luopuminen, uusiutuvien energiamuotojen käyttö, energian säästö ja energiatehokkuus ja ilmastonkestävä ruoantuotanto ja -kulutus ovat askeleita ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi. Tällä hetkellä ilmastonmuutos aiheuttaa jo niin paljon haittaa, että se pitäisi olla huomioitu niin Suomen kuin EU:nkin päätöksenteossa. (WWF Suomi, s.a.) Lähimatkailu kaukomatkailun sijaan on yksi keinoista hillitä ilmastonmuutosta yksilön näkökulmasta.

Matkailun vaikutukset globaaliin ilmastomuutokseen ovat suuret, matkailun osuus kasvi-huonepäästöistä on noin 4-10 %. Lähes 90 % matkailun päästöistä aiheutuu liikenteestä, ja suurin osa lentoliikenteestä. On tärkeää, että matkailu elinkeinona pyrkii hillitsemään ilmastomuutosta, etenkin liikenteen osuutta ja sopeutuu siihen. Sopeutua pitää Euroopan tilanteessa ainakin lumi- ja jäätilanteen epävarmuuteen sekä sateisuuden lisääntymiseen. Parempia ratkaisuja matkailussa ovat esimerkiksi raideliikenteen käyttö ja uusiutuva energia kivihiihen sijaan. (Edelheim & Ilola 2017, 94.)

Ilmastomuutos voi vaikuttaa merkittävästi matkailun kysyntään ja tarjontaan, Se voi vaikuttaa myös matkailijavirtoihin kohteissa, joissa ilmasto on tärkeä vetovoimatekijä. Pitkällä aikavälillä kysynnän on ennustettu kasvavan leudon ilmaston maita kohtaan ja vähenevän lämpimän ilmaston maita kohtaan. Ympäristön muuttuminen on riski kohteille, joissa ekosysteemit ovat herkkiä ympäristöllisille ja ilmastollisille muutoksille ja joissa luontomat-kailu on ensisijainen vetovoimatekijä. (Hokkanen, Saarinen & Tervo-Kankare 2016, 61.)

Ilmastomuutos vaikuttaa matkakohdetta valittaessa, ja varautuminen ilmastomuutokseen on matkailualalla tärkeää. Ympäristö muuttuu vähitellen myös Suomessa, kun talvet lauhtuvat ja lumen määrä on vähäisempi, kun taas kesäkausi pitenee. Kun näihin ympäristömuutoksiin varaudutaan jo hyvissä ajoin, kielteisiä vaikutuksia voidaan vähentää ja myönteisiä vaikutuksia hyödyntää. Suomi saa myös hyötyä matkailun kilpailutilanteesta, kun muualla Euroopassa matkakohteiden ilmasto muuttuu huonompaan suuntaan ilmastomuutoksen takia. Lähimatkailun suosio voi myös olla kasvamaan päin, jos esimerkiksi lentolippujen hintoja nostetaan hiilidioksidipäästöjen vähentämiseksi. Jotta voidaan hillitää ilmastomuutosta, tarvitaan kaikkien toimialojen panosta. (Kaksonen, Ojuva & Ouallen 2012, 10.)

Ilmastomuutos voi vaikuttaa matkailuun myös yhteiskunnallisten muutosten kautta. Ilmastomuutos heikentää talouskasvua ja poliittista vakautta, ja tätä kautta seuraukset matkailulle voivat olla kielteisiä. Matkailun kysyntään vaikuttavat myös ilmastomuutokseen liittyvät poliittiset päätökset, kuten matkustuskustannuksia nostavat tai lentoliikenteen päästöjä rajoittavat päätökset. Koska matkailijoiden ympäristötietoisuus kasvaa, muuttaa se suhtautumista lentoliikennettä ja kaukomatkoja kohtaan kielteisemmäksi. (Hokkanen ym. 2016, 62.) Matkailijat ovat sopeutuneet muutoksiin esimerkiksi vaihtamalla matkan ajankohtaa, vaihtamalla matkakohdetta paikallisella, kansallisella tai kansainvälisellä tasolla, sekä vaihtamalla matkan tyyppiä eli korvaamalla aiemmat aktiviteetit uusilla.

Matkailijoiden ilmastonmuutokseen ja matkailun suhteeseen liittyvä tietämys on ollut puutteellista tutkimuksien mukaan. On havaittu, että ympäristötietoisuuden tasot poikkeavat paljon toisistaan liittyen eri kulttuureissa ja maissa matkustamiseen. (Hokkanen ym. 2016, 63.)

3 Kuntien eri toimialat

Kuntien toimialoja käsitellään tässä luvussa yleisesti, sekä kuntien näkökulmasta. Toimiala kertoo, millaista liiketoimintaa yritys harjoittaa. Yritys on luokiteltu tähän tiettyyn toimialan luokkaan toimintansa pääasiallisen luonteen perusteella. Toimiala vaikuttaa esimerkiksi yrityksen menestymiseen ja houkuttelevuuteen. (Tieteen termipankki 2022.) Kuntien tehtävä lain mukaisesti on järjestää asukkailleen palveluita, esimerkiksi koulutus ja varhaiskasvatus sekä kulttuuri-, nuoriso-, kirjasto- ja liikuntapalveluita. Kuntien eri toimialoilla tehdään myös hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä, jota myös seurataan, sille asetetaan tavoitteita ja koordinoidaan. Lakisääteisten tehtävien lisäksi kunnilla voi olla muita itsehallinnollisia tehtäviä, jotka liittyvät talouteen, työllisyyteen ja asumiseen. (Valtiovarainministeriö s.a.)

Tyypillisimpiä toimialoja Helsingin, Vantaan ja Espoon kaupungilla ovat kulttuuri- ja vapaa-ajan toimiala, sosiaali- ja terveystoimiala, kasvatuksen ja koulutuksen toimiala, kaupunkiympäristö, ja elinkeinopalvelut. Tähän tutkimukseen on valittu toimialat kulttuuri, sivistys, vapaa-aika ja elinkeinotoiminta, sillä ne ovat lähimpänä matkailun toimialaa ja näistä toimialoista toimeksiantajayritys Interkontti haluaa saada kattavaa tietoa. Kunnissa nämä toimialat tekevät mahdollisesti yhteistyötä matkailun toimialan kanssa.

3.1 Kulttuuri

Kulttuuri on monimuotoinen käsite. UNESCO määrittelee kulttuurin koostuvan henkisistä, aineellisista, älyllisistä ja emotionaalisista yhteiskunnan ominaisuuksista. Kulttuuriin kuuluvat taiteen ja kirjallisuuden lisäksi arvot, perinteet, uskomukset, elintavat, toimintatavat, taidemallit ja vakaumukset. Kulttuuri ei tarkoita pelkästään korkeakulttuuria, vaan yhteisön elämäntapaa. Kulttuuri on kollektiivinen ilmiö ja erilainen jokaiselle yksilölle. Kulttuurilla on suuri vaikutus ihmisen hyvinvointiin ja elinikään. Kulttuuriharrastukset kuuluvat yhteisön sosiaaliseen pääomaan. (Terveyskirjasto 2021.)

Kulttuuri on väline, jonka avulla tuodaan esiin arvoja ja tehdään mahdolliseksi ihmisten välinen kommunikointi ja yhteisymmärrys. Kulttuuri on ihmisryhmien keino ymmärtää todellisuutta. (Benjamin 2014, 62). Niin kauan, kun yhteisöt ovat olleet tekemisissä ja vuorovaikutuksessa, heitä on erotettu toisistaan kulttuurisilla perusteilla. Tärkeimpänä kriteerinä kulttuurissa on kieli, joka yhdistää ihmiset ymmärtämään samaa kieltä puhuvia. Kulttuurin laajempi näkemys on yhteisössä olevat arvot, normit ja ideaalit, sekä tavat ja traditiot. Kulttuuri on muuttuvaa ja muuttumatonta, siinä on aina jotain pysyvää. Kulttuurin haaste

on sen siirtäminen jälkipolville, jotta sen jatkuvuus säilyy. Kulttuuri on kuitenkin myös dynaamista eli jatkuvassa liikkeessä ja muutoksessa, sillä asiat saavat koko ajan uusia merkityksiä. Se kasvaa ja kehittyy vuorovaikutuksessa, ja sen tulkinnat saattavat poiketa toisistaan esimerkiksi sukupolvien välillä. (Benjamin 2014, 17-20.)

Kuntien sisällä kulttuuri tarkoittaa yleensä kuntien ylläpitämiä kulttuuritiloja, kuten esitysharrastus- tai työskentelytiloja, tapahtumia ja kulttuuritilaisuuksia. Kunnat yleensä itse päättävät kulttuuritoiminnan laajuudesta ja rakenteesta. Kuntien kulttuuritoimintaan voi sisältyä myös erilaisten kilpailujen ja taidekurssien järjestäminen, ja kulttuuriympäristön edistämistehtävät. Kuntien kulttuuripalvelut edustavat henkistä kasvua, sivistystä ja elinikäistä oppimista. Kulttuuritoiminnalla kunta tarjoaa asukkaille elämyksiä ja virikkeitä. Kulttuuritoiminnalla kunta pystyy myös vaikuttamaan vetovoimaisuuteensa. (Kuntaliitto 2021.)

Kunta tuottaa kulttuuritoiminnan palvelut joko itse, tai yhteistyössä kolmannen tai yksityisen sektorin kanssa. Eri sektorit voivat tehdä yhteistyötä tuottaakseen kulttuuripalveluita, tai sitten yhteistyötä voivat tehdä kunnat keskenään. Tehtävänä kunnalla on tehdä kulttuuritoimintaa, edistämällä kulttuurin ja taiteen saatavuutta ja monipuolisuutta, luo edellytykset taiteellisuudelle, edistää kulttuuria ja taidetta, tarjoaa tavoitteellista taide- ja kulttuurikasvatusta ja edistää kulttuuriperinnön ylläpitoa. Kunnan on myös edistettävä kulttuuria ja taidetta, jotka ovat osa yhteisön hyvinvointia ja terveyttä sekä yhteisöllisyyttä. Kun kunta järjestää kulttuuritoimintaa, sen on otettava huomioon olosuhteet, voimavarat ja eri väestöryhmien tarpeet. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2021.)

Kuntien kulttuuritoiminnassa on mukana laki (166/2019). Lain tavoite on tukea luovan ilmaisun mahdollisuuksia sekä mahdollisuuksia kulttuurin ja taiteen kokemiseen ja tekemiseen, edistää väestöryhmien yhdenvertaisuutta ja osallisuutta kulttuuriin, sivistykseen ja taiteeseen, vahvistaa hyvinvointia ja terveyttä väestössä, yhteisöllisyyttä ja elinvoimaisuutta. (Opetus- ja kulttuuriministeriö s.a.)

Matkailu hyödyttää ja suojelee paikallisia kulttuureita, mutta toisaalta sen on katsottu olevan myös uhka kulttuureille. Matkailun on katsottu myös synnyttävän uusia kulttuurisia ilmenemismuotoja, kuten käsityötuotteita, jotka on tarkoitettu yhteisön ulkopuolisille ostajille. Matkailu voi myös synnyttää uuden paikallisperinteen muodon. Kulttuurimatkailussa keskeisintä on paikkojen ja yhteisöjen nykyisen ja menneen elämän esiintuominen. Mat-

kailu voi myös keskittyä kohteen ja kulttuurin menneisyyteen, perinteisiin ja nykyiseen elämäntapaan. Perinteinen kulttuurimatkailu on matkustamista kulttuurisesti merkittäviin paikkoihin, kuten kulttuuriperintökohteisiin, museoihin, oopperaan, teattereihin, tai arkkitehtuurikohteisiin. (Edelheim & Ilola 2017, 65.)

3.2 Sivistys

Sivistys on toiselta nimeltään oppi, tieto ja taito, sekä tarkoittaa myös ihmisen sisäistä kypsymystä ja kehittyneisyyttä. Kulttuurikin on sivistystä, mutta käsitteet eivät ole täysin samoja. Sivistää- sana perustuu sanaan siveä, jonka tarkoitus on nuhteeton ja säädyllinen. Sivistykseen kuuluvat olennaisena osana kasvatust ja koulutus. (Länsimäki 2007.) Sivistys on jokseenkin sama asia kuin koulutus ja oppineisuus. Se liittyy tietoon ja tietämiseen ja sitä kautta opiskeluun. Sivistys liittyy myös tietynlaiseen käyttäytymiseen ja toimintaan. Se on oikeanlaista, sivistynyttä käytöstä ja toimintamallien noudattamista. Tämä tuo käsitteeseen yksilöllisen merkityksen, mutta sivistys on myös yhteisöjen asia. Laajimmillaan sivistys on sama asia kuin koko inhimillinen kulttuuri. Syvempi tarkoitus sivistyksessä on, että se koskettaa ihmistä ja liittyy koko ihmisyyteen. (Ojanen 2000.)

Sivistys kunnissa tarkoittaa usein opetus-, kirjasto- ja kulttuuripalveluita. Sivistyspalvelut voivat vahvistaa kuntalaisten hyvinvointia, merkityksellisyyttä ja yhteisöllisyyden tunnetta. Sivistys toimii kuntien elinvoimatekijänä, ja sillä on suuri merkitys kuntalaisten hyvinvoinnille. Se myös vahvistaa hyvinvointia ja merkityksellisyyttä. Varhaiskasvatus- ja koulutuspalvelut ovat elinikäiselle oppimiselle ja väestön osaamiselle välttämättömyys. Kun kunnan opetus- ja kulttuuripalvelut toimivat ja ne on hyvin hoidettu, ne voivat parhaimmillaan nostaa kunnan imagoa ja houkuttaa kuntaan lisää asukkaita. (Kuntaliitto 2021.)

Kasvatus- ja koulutusjärjestelmän tehtävä on edistää lasten ja nuorten hyvinvointia ja tukea perheitä kasvatuksessa. Varhaiskasvatus huomioi perheiden elämäntilanteet ja joustavuuden palveluiden koostuessa erilaisista toimintamuodoista. Kouluyhteisön hyvinvointia tukevia toimintamalleja kehittämällä vahvistetaan koulun roolia hyvinvoinnin edistämisessä. Opiskeluhoito tukee yhdenvertaisesti lapsia ja nuoria opinnoissaan ja ottaa huomioon oppilaiden erilaiset tarpeet. (Kuntaliitto 2021.)

Sivistyspalveluiden edistäminen on tulevaisuuden kunnissa merkityksellistä. Sivistyspalveluiden vaikutuksilla on suuri rooli ja merkitys tulevaisuudessa tapahtuviin ilmiöihin, joilla on myös kuntien ohella vaikutus kuntalaisiin. Sivistyksen avulla löydetään ratkaisuja, joilla

voidaan luoda kunnille toimintamahdollisuuksia ja kestävyttä. Sivistyspalveluiden avulla kuntalaiset saadaan mukaan yhteisöön, tutustumaan toisiinsa ja luomaan uusia verkostoja. Sivistystoimella on suuri rooli kunnan elinvoimaisuuden saavuttamisessa. Panostaminen sivistykseen vahvistaa hyvinvointia ja merkityksellisyyttä kunnissa. Sivistys on kestävyden takaaja, ja onkin tärkeää rakentaa kunnissa sivistystä edistävää ekosysteemiä, jotta kuntalaiset näkevät sivistyksen merkityksen tulevaisuuden rakentamisessa ja miten ne ovat nykyhetken päätöksenteon taustalla. (Lahti, Mero & Rekola 2021.)

Kunnilla on suuri rooli kestävä kehityksen edistämässä. Sivistyksessä on myös yhä selvemmin pinnalla vastuu, tiedon ja taidon lisäksi. Nykyhetkessä tehdyt valinnat rakentavat tulevien sukupolvien kuntia. Sivistys on meidän aikanamme muutakin, kun koulut ja kirjastot, ja muutakin kuin kuntalaisten sivistämistä. Myös työelämässä tarvitaan ymmärrystä sivistyksen kokonaisvaltaisuudesta, ja esimerkiksi tukemalla täydennyskoulutusmahdollisuuksia ja verkostoja, kunnat saavat voimaa kehittää uusia kestävyysratkaisuja ja vahvistaa elinvoimaisuuttaan myös taloudellisesti. Sivistyksen voi nähdä laajemmin visiona, joka ohjaa kunnan toimintaa ja luo suuntaa tulevaisuudelle. (Lahti ym. 2021.)

3.3 Vapaa-aika

Suomen kielen perussanakirja määrittelee vapaa-ajan työn tai opiskelun ulkopuolinen varsinaiseen rentoutumiseen ja virkistäytymiseen käytettävissä oleva aika. Vapaa-aikaan liittyy vahvasti harrastukset ja liikunta. Vapaa-aika on lisääntynyt lähivuosisikymmeninä paljon. 1900-luvulla palkkatyövaltaisuus on tuonut vapaa-aikaan uusia sävyjä. Vapaa-aika liitettiin selkeästi työhön, ja sen kautta vapaa-aika tuli sallituksi. Vapaa-ajan tarkoitus oli virkistää ja palauttaa työstä ja tuottaa vastuullisia ja aikaansaavia ihmisiä. Vapaa-ajan käsitteen avulla on määritelty elämän järjestystä, asetettu normeja hyvään elämään ja tuotettu elämiseen moraalialia. Yhteiskunta on muuttunut, mutta käsitteen perusluonne on säilynyt. (Tilastokeskus 2004.)

Uusimmassa vapaa-aikatutkimuksessa huomaa digitaalisuuden ja verkon tuomat muutokset, sekä pysyvät asiat ihmisten arjessa. Yhteydenpito on erilaista kuin ennen, ja matkailu on noussut monelle entistä tärkeämmäksi osaksi vapaa-aikaa. Suomalaisten vapaa-ajan vietossa mökkeily on edelleen suuressa osassa, myös nuoremmilla sukupolvilla. Tutkimuksen mukaan esimerkiksi sukulaisia ja ystäviä tavataan entistä vähemmän, mutta entistä useammin ollaan yhteydessä ystäviin ja sukulaisiin puhelimitse tai verkossa. Ulkomaanmatkailun suosio on kasvanut paljon 2000-luvun aikana, ja myös kotimaan matkailu

on lisääntynyt huomattavasti viidentoista vuoden aikana. Eniten kotimaassa matkailivat alle 45-vuotiaat, joista yli 80 prosenttia kävi matkalla kotimaassa. Ravintoloissa käyminen on myös lisääntynyt Suomalaisten keskuudessa, mutta illanvietto muuten vähentynyt. (Tilastokeskus 2019.)

Vapaa-aikaan kuntien sisällä kuuluvat yleensä liikunta ja nuorisopalvelut. Kunnat huolehtivat näiden osa-alueiden suunnittelusta ja kehittämisestä sekä järjestötoiminnan tukemisesta. Joissain kunnissa myös sivistys ja hyvinvointi liittyvät jollain tapaa vapaa-aikatoimeen, ja toimialat saattavat tehdä yhteistyötä toistensa kanssa. Kunnilla on merkittävä rooli kuntalaisten liikunta-aktiivisuudessa. Noin 70 prosenttia liikuntapaikoista on kuntien ylläpitämiä ja omistamia. Liikuntapalveluilla on suuri taloudellinen merkitys kunnan elinvoimaisuudelle ja kuntalaisten hyvinvoinnille. Liikuntapalvelut kunnissa ovat kunnille merkittävä vetovoimatekijä. On hyvä, että palvelut ovat helposti saavutettavissa, se helpottaa myös kuntalaisten arkea. On tärkeää, että liikuntapaikat kunnissa ovat kunnossa, ja että niiden kehittämisessä huomioidaan sekä terveysliikkujat ja harrastajat, että kilpaurheilijat. Kun kunta panostaa kuntalaisten hyvinvointiin, on se pelkkää voittoa kunnalle itselleen, ja maksaa itsensä ennen pitkää takaisin. (Ikola-Norrbacka 2021.)

3.4 Elinkeinotoiminta

Elinkeinotoiminta tarkoittaa EVL 1 § mukaan liike- ja ammattitoimintaa. Elinkeinotoiminnan tulolähde muodostuu verovelvollisen harjoittamasta liike- ja ammattitoiminnasta. Elinkeinotoiminnaksi lasketaan toiminta, joka täyttää liiketoiminnan kriteerit ja tunnusmerkit. Liiketoiminnan tunnusmerkit ovat voiton tavoittelu, toiminnan itsenäisyys, taloudellisen riskin olemassaolo, suunnitelmallisuus ja jatkuvuus sekä suuntautuminen rajoittamattomaan tai laajaan asiakaskuntaan. (Tieteen termipankki 2019.)

Elinkeinotoiminta kunnissa tarkoittaa kuntien liiketoiminnan harjoittajia, esim. ravintoloita, kahviloita, liikkeitä, tapahtumanjärjestäjiä, maataloustoimijoita ja muita yrittäjiä ja toimijoita, jotka täyttävät liiketoiminnan kriteerit. Nämä elinkeinot vahvistavat viihtyisää elinympäristöä ja luovat elinvoimaisia kuntia. Esimerkiksi Helsingin kaupunginhallituksella on elinkeinojaosto, joka ohjaa kaupungin elinkeino-, kilpailukyky-, työllisyys- ja maahanmuuttopolitiikkaa. Elinkeinojaosto päättää muun muassa elinkeinopolitiikkaa ja kilpailukykyä koskevista periaatteista ja niiden toteutumisesta. (Helsingin kaupunki s.a.)

Elinkeinopolitiikalla on tavoitteena kestävä talouskasvu. Talouskasvu itsessään on edistämässä uusien työpaikkojen syntyä sekä tukee työllisyyden tason säilymistä. Elinkeinopolitiikan toimintaympäristö on globaalitalous, sillä sen menestys koituu kaikkien hyödyksi. Työn tuottavuuden kasvussa keskeisiä asioita ovat kansallisen kilpailukyvyn huolenpito, kilpailun toimivuus, rakennemuutos, joka edistää tuottavuuskasvua sekä globaalien liiketoimintamahdollisuuksien hyödyntäminen. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2021.)

Kuntien elinkeinopolitiikka on moniulotteista toimintaa, jossa keskeisessä osassa ovat yrittäjät ja yritykset, koulutus- ja innovaatiopalveluja tuottavat yritykset, rahoituslaitokset sekä muut yrityspalveluja tarjoavat yritykset. On tärkeää, että eri toimijoiden toimet tukevat ja täydentävät toisiaan, jotta kuntien elinkeinopolitiikka voi olla tuloksellista. Elinkeinopolitiikan tarkoitus on yhteiskunnan taloudellisen tilanteen vahvistaminen, ja hyvän pohjan luominen uusien yritysten syntymiselle, niiden toiminnalle, kasvulle ja kilpailukyvyille. Kunnan elinkeinopolitiikka ja kilpailukyvyn vahvistaminen tarkoittavat toimia, joilla parannetaan yritysten fyysistä ympäristöä, palveluita, osaamista, sekä toimintaan liittyviä säädöksiä. Hyvät olosuhteet organisaatiolle kunnassa antavat perustan organisaatioiden kilpailukyvyille, laadukkuudelle, työllisyydelle ja elinvoimaisuudelle. Kuntien elinkeinopolitiikkaa toteuttavat kuntien lisäksi myös seudulliset kehittämissyhtiöt ja kuntayhtymät, kiinteistöyhtiöt ja matkailun markkinointiyhtiöt. (Kuntaliitto 2019.)

4 Kunnat organisaatioina

Kuntien toimintaa avataan lyhyesti, jonka jälkeen kuntia tarkastellaan organisaatioina, eli miten niissä toimitaan ja miten yhteistyötä on lähdetty kehittämään sektoreiden välillä. Tässä osuudessa tarkastellaan myös kuntien lähivuosien strategioita. Kuntien organisatorakenteet poikkeavat jonkin verran toisistaan, mutta niissä on myös paljon yhteistä. Strategiat ovat suunnattu lähivuosille, ja niissä on monia eri painopistealueita.

4.1 Helsinki

Helsinki on Suomen pääkaupunki ja Helsingin seudulla on noin 1,5 miljoonaa asukasta. Helsingin kaupungissa asukkaita on 658 864. Helsingin alue käsittää noin 800 000 työpaikkaa. Helsingin naapurikuntia ovat pohjoisessa Vantaa, lännessä Espoo ja idässä Siipoo. Helsingissä on paljon suuria yrityksiä, kulttuurillista, hallinnollista ja poliittista toimintaa. Helsinki on maamme suurin työnantaja. Kaupunki perustettiin vuonna 1550 Vantaanjoella sijaitsevan Helsinginkosken rannalle. Suomen itsenäistyttyä vuonna 1917, on Helsinki ollut Suomen tasavallan pääkaupunki. (Helsingin kaupunki s.a.)

4.1.1 Helsingin kaupungin organisaatorakenne

Helsingin kaupunginvaltuusto vastaa kaupungin toiminnasta ja taloudesta. Kaupunginhallitus johtaa kaupungin toimintaa, hallintoa ja taloutta kaupunginvaltuuston alaisena. Hallituksessa on pormestari, apulaispormestareita sekä valtuuston valitsemia jäseniä. Apulaispormestarit ovat samalla kaupungin neljän toimialan toimialalautakuntien puheenjohtajina. Toimialueet Helsingin kaupungin sisällä ovat kasvatus ja koulutus, kaupunkiympäristö, kulttuuri ja vapaa-aika sekä sosiaali- ja terveystoimiala. (Helsingin kaupunki s.a.)

Matkailun kehittäminen on elinkeino-osaston matkailuyksikön vastuualuetta. Sen tehtävänä on edistää kaupungin matkailua, kehittää toimintaympäristöä kestävästi tekemällä yhteistyötä matkailun ekosysteemin kanssa. Yksikön vastuulla on myös matkailuneuvonta, kansainvälisen yhteistyön lisääminen, sekä matkailutuotteiden, uusien innovaatioiden ja digitaalisuuden edistäminen. Matkailumarkkinoinnista vastaa Helsinki Partners. (Helsingin kaupunki s.a.)

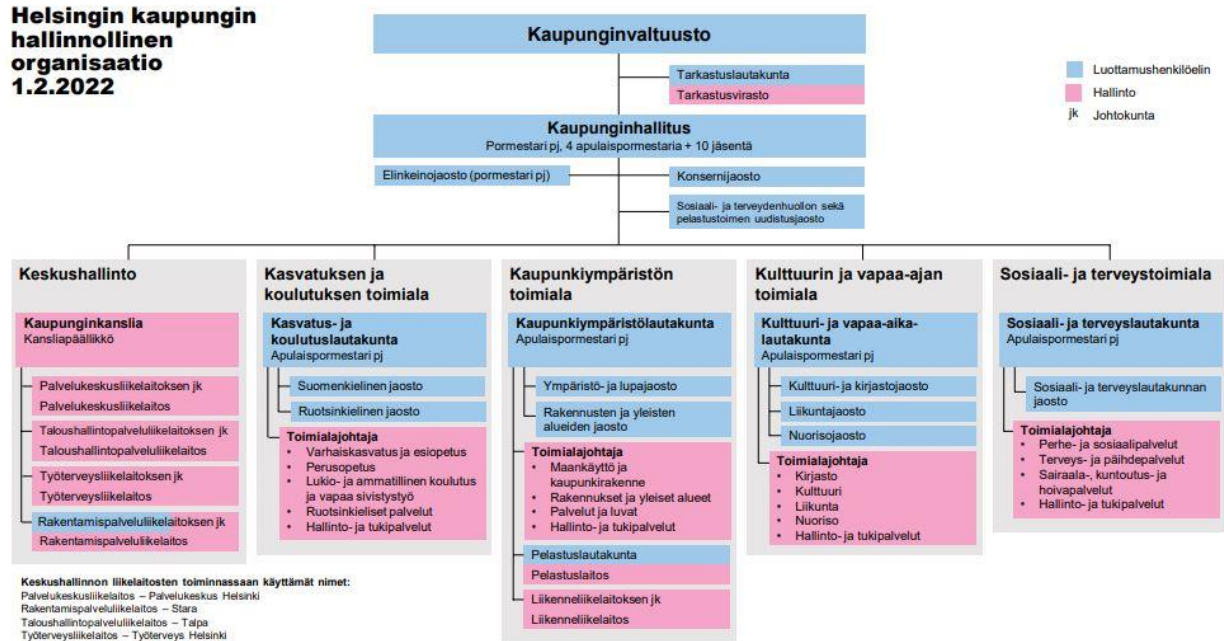
Kasvatuksen ja koulutuksen vastuualueina toimivat varhaiskasvatus ja esiopetus, lukio- ja ammatillinen koulutus, perusopetus, sekä palvelukokonaisuus ruotsin kielellä. Kaupunkiympäristöön kuuluvat maankäyttö ja kaupunkirakenne, yleiset alueet, erilaiset luvat ja

palvelut sekä rakennukset. Kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan vastuualueisiin kuuluvat kaupungin museo, orkesteri, kirjasto, nuoriso, liikunta, taidemuseo HAM, sekä kulttuurikeskus. Sosiaali- ja terveystoimialan vastuualueisiin kuuluvat perhe- ja sosiaalipalvelut, terveys- ja päihdepalvelut, sairaalapalvelut, kuntoutuspalvelut, sekä hoivapalvelut. Kaikissa neljässä toimialassa toimii toimialajohtaja. (Helsingin kaupunki s.a.)

Pormestari ja apulaispormestarit ovat päätoimisia luottamushenkilöitä. Kaupungin johtoryhmä käsittelee poliittisen ja operatiivisen toiminnan yhteensovittamiseen liittyviä kysymyksiä, esimerkiksi strategian toteuttamista ja edunvalvontaa. Keskushallinnossa toimii kansliapäällikkö, joka toimialajohtajien ohella on pormestarin ja apulaispormestareiden alaisuudessa. Kaupungin johtoryhmä, joka koostuu luottamushenkilöjohdosta, viranhaltijajohdosta ja henkilöstön edustajasta, kokoontuu tiistaisin kerran viikossa. Johtoryhmä käsittelee kysymyksiä, jotka liittyvät esimerkiksi kaupunkistrategian toteuttamiseen, edunvalvontaan, organisaatioon ja operatiivisen toiminnan keskeisiin linjauksiin. (Helsingin kaupunki s.a.)

Helsingin kaupunkikonsernin tarkoituksena on mahdollistaa yksiköiden välinen yhteistyö. Kaupunkikonsernia kehitetään ja johdetaan kaupungin ja yhteisöjen muodostamana kokonaisuutena kokonaistaloudellisesti. Kaupunkikonserni muodostuu yhteisöistä, säätiöistä, jotka ovat kaupungin määräyksessä, sekä Helsingin kaupungista. (Helsingin kaupunki s.a.)

Helsingin kaupungin hallinnollinen organisaatio 1.2.2022

Kuvio 2. Helsingin kaupungin hallinnollinen organisaatio (Helsingin kaupunki s.a.)

Kaupunginhallituksen konsernijaoston tehtävä on seurata kaupunkikonsernin toimintaa, ja tytäryhtiöiden sekä säätiöiden toimintaa valtuuston ja hallituksen asettamien tavoitteiden mukaisesti. Yhtiöt ja säätiöt, jotka kuuluvat kaupunkikonserniin täydentävät kaupungin palvelutuotantoa ja hoitavat muita konsernin tehtäviä. Kaupunkikonserni tuottaa palveluja muun muassa elinkeino, kulttuuri, liikunta ja opetus -toimialoilla. Yleistavoitteena kaupungilla on toiminnan kustannustehokkuus ja taloudellinen kannattavuus, sekä ensisijaisesti omat julkisen palvelun tavoitteet. (Helsingin kaupunki s.a.)

4.1.2 Helsingin kaupungin strategia

Helsingin kaupungilla on kaupunkistrategia vuosille 2021-2025, joka näyttää kaupungille suuntaa seuraavien vuosien ajan. Kaupunkistrategia on nimeltään Kasvun paikka. Kaupunkistrategiassa on 13 painopistealuetta, joita pyritään kehittämään. (Helsingin kaupunki 2021.)

Ensimmäisenä painopisteenä on, että Helsinki olisi maailman paras ja yhdenvertaisin paikka oppia. Tavoitteena on, että koulut ovat hyviä, ja laadukkaita, sekä lapsilla on sujuva polku varhaiskasvatuksesta perusopetukseen ja siitä toiselle asteelle. Erilaisuudelle annetaan tilaa, ja se otetaan opetuksessa huomioon. Toisena on kunnianhimoinen ilmastovastuu ja luonnonsuojelu. Tavoitteena on, että Helsinki olisi kokonaan hiilineutraali vuoteen 2030 mennessä, ja tekee parhaansa ilmastonmuutoksen torjunnassa. Ilmasto huomioidaan kaupunkirakentamisessa, energiaratkaisuissa ja liikkumisessa. Kolmantena painopisteenä on, että taide ja kulttuuri ovat hyvän elämän mahdollistajia. Keskitytään siihen, että kulttuuri- ja tapahtuma-alan rakenteita vahvistetaan toimijoita kuullen, jotta alan toimintamahdollisuudet ovat paremmat kuin ennen koronakriisiä. Tavoite on, että kulttuurielämä laajenee ja monipuolistuu sekä muuttuu kiinnostavammaksi Helsingissä. (Helsingin kaupunki 2021.)

Neljäntenä painopisteenä on, että Helsinki olisi yhdenvertainen ja kansainvälinen. Helsingissä toteutuu turvallisuus, ja kaikkien yhtäläiset oikeudet. Tavoitteena on, että kaikkien elämäntavat ja mielipiteet olisivat tasavertaisia ja sopusoinnussa. Helsinki on toiminnassaan sitoutunut edistämään yhdenvertaisuutta, ihmisoikeuksia ja tasa-arvoa. Viidentenä on, että kaupunginosien omaleimaisuutta ja turvallisuutta vaalitaan. Tavoitteena on turvallisuus ja viihtyisyys yhtenäisissä ja omaleimaisissa kaupunginosissa. Eriytymisen uhkaan

puututaan määrätietoisesti ja torjuen, apuna toimivat asuntopolitiikka, kaavoitus, sosiaalityö, koulutus ja varhaiskasvatus sekä vapaa-ajan toiminta. Kuudentena painopisteenä on toimiva ja kaunis kaupunki. Kaupunkikehittämisellä saadaan aikaan asukasmäärän ja kaupunkiviihtyvyyden kasvu, ja sitä kautta taloudellista toimeliaisuutta ja yhteisiä investointeja. Kaupunkia kehitetään kestäväällä tavalla, uudistamalla ja täydentämällä rakennettua ympäristöä ja ottaen huomioon alueiden erityispiirteet. (Helsingin kaupunki 2021.)

Seitsemäntenä painopisteenä on, että älykkäät liikenneratkaisut olisivat sujuvan arjen perusta. Maankäyttöä kehitetään niin, että liikenteen voi järjestää kestävästi taloudellisesti, ekologisesti ja sosiaalisesti. Liikenteen kapasiteetti varmistetaan suunnittelemalla kulkumuodot ja huomioimalla niiden yhteys toisiinsa. Kahdeksantena on, että helsinkiläisten hyvinvointi ja terveys paranevat. Tavoitteena on sujuva hoitoon pääsy perusterveydenhuoltoon ja suun terveydenhuoltoon. Henkilöstön riittävyys palveluissa varmistetaan, ja käytetään hoitoon pääsyn sujuvoittamiseksi hyväksi digitalisaatiota, yhteistyötä, työnjaon kehittämistä, palveluseleitä ja yksityistä palvelutuotantoa. Yhdeksäntenä on, että vastuullinen talous olisi kestävä kasvun perustana. Tavoitteena on edistää kotitalouksien omaa taloutta sekä Helsingin kaupungin vahvaa taloutta. (Helsingin kaupunki 2021.)

Kymmenentenä painopisteenä on, että Helsinki olisi henkilöstölle vetovoimainen. Tavoitteena on tuottavuuden ja kilpailukykyyn kasvu, mutta samalla myös työhyvinvoinnin ja viihtyvyyden kasvu. Yhdestoista painopiste on, että älykästä Helsinkiä johdetaan tiedolla ja digitalisaatiota hyödyntäen. Helsingin kaupungin organisaation palveluasennetta ja organisaatiota kehitetään koko ajan. Ratkaisuja haasteisiin etsitään ja panostetaan tasapuoliseen ja nopeaan palveluun jokaisella toimialalla ja kaupungin kaikissa palveluissa. Kahdestoista painopiste on, että Helsinki on houkutteleva osaajille ja yrityksille. Tavoitteena on ottaa aktiivinen rooli yritysten ja osaajien houkuttelussa ja tukea Helsinkiin asettautumista. Kaupungin on tarjottava myös englanninkielisiä palveluita. Viimeinen eli kolmas-toista painopiste on kansallinen edunvalvonta ja kansainvälinen yhteistyö. Tavoitteena on hyödyntää kansainvälistä toimintaa strategisten tavoitteiden edistämiseksi ja kehittää Helsinki-brändin tunnettuutta ja houkuttelevuutta kansainvälisesti. (Helsingin kaupunki 2021.)

4.2 Espoo

Espoo on toiseksi suurin kaupunki Suomessa. Espoon väkiluku on 289 731 asukasta. Sen naapurikunnat ovat pohjoisessa Nurmijärvi ja Vihti, idässä Vantaa ja Helsinki, lännessä Kirkkonummi sekä Espoon sisällä Kauniainen. Espoo on osa pääkaupunkiseutua, ja sen

kaupunkirakenne on yhteydessä Helsinkiin ja muihin lähikuntiin. Espoo itsenäistyi Kirkkonummesta jo 1400-luvulla, ja kaupunki siitä tuli vuonna 1972. Espoossa on paljon kansainvälisiä yrityksiä ja korkean teknologian yrityksiä. Kaupunki on tunnettu osaamisestaan, tutkimuksistaan ja kehitystyöstään. Luonto on Espoolle ominaista, siellä onkin paljon saaristoja, merenrantaa ja vesistöjä. (Espoon kaupunki s.a.)

4.2.1 Espoon kaupungin organisaatorakenne

Espoon kaupungin organisaatio muodostuu konsernihallinnosta ja toimialoista, joita ohjaa ja valvoo päätöksenteko-organisaatio. Päätöksenteko-organisaatio koostuu valtuustosta, kaupunginhallituksesta, lautakunnista ja johtokunnista. Hallinnollinen organisaatio koostuu konsernihallinnosta, elinvoiman tulosalueesta sekä kolmesta toimialasta, kasvun ja oppimisen toimialasta, hyvinvoinnin ja terveyden toimialasta sekä kaupunkiympäristön toimialasta. Espoon kaupunki kokonaisuudessaan sisältää peruskaupungin, liikelaitokset, sekä erilliset taseyksiköt Suurpelto, Tapiola ja rahastot. Kaupunginhallitus toimii johtaen kaupungin hallintoa ja valmistelee asioita, joita käsitellään valtuustossa. Kaupunginhallitus edustaa kaupunkia, valvoo sen etua ja toteuttaa valtuustossa tehdyt päätökset. Kaupunginhallituksen alaisuudessa toimii konsernijaosto, tila- ja asuntojaosto sekä elinkeino- ja kilpailukykyjaosto. (Espoon kaupunki s.a.)

Kuvio 3. Espoon kaupungin luottamuselinorganisaatio (Espoon kaupunki 2016)

Konsernihallinto johtaa, ohjaa, valvoo ja kehittää kaupunkikonsernia. Konsernihallintoa johtaa kaupunginjohtaja. Konsernihallintoon kuuluu rahoitus ja talous, henkilöstö, hallinto ja kehittäminen ja sisäinen tarkastus. Elinvoiman tulosalue vahvistaa kaupungin elinvoima- ja kilpailukykyä sekä kulttuuria ja liikuntaa. Tulosaluetta johtaa elinvoimajohtaja. Elinvoiman tulosalueeseen kuuluu elinkeino- ja työllisyys- tulosyksikkö, kulttuurin tulosyksikkö sekä liikunnan ja urheilun tulosyksikkö. (Espoon kaupunki s.a.)

Kasvun ja oppimisen toimiala keskittyy elinikäiseen ja jatkuvaan oppimiseen ja luo edellytykset eheälle oppimispolulle ja tukee yksilön ja yhteisön kasvua. Toimialaan kuuluvat suomenkielinen varhaiskasvatus, suomenkielinen perusopetus, suomenkielinen toisen asteen koulutus ja nuorisopalvelut ja ruotsinkieliset sivistyspalvelut. Hyvinvoinnin ja terveyden toimiala huolehtii terveyspalveluista, perhe- ja sosiaalipalveluista sekä vanhusten palveluista. Toimialaa johtaa perusturvajohtaja. Kaupunkiympäristön toimiala luo viihtyisät ja toimivat edellytykset asumiselle ja yrittämiselle. Toimialan vastuualueita ovat kaupungin tilat, koulut ja päiväkodit liikenneväylien ja viheralueiden rakennus ja ylläpito, ympäristöstä huolehtiminen, sekä uusien alueiden kaavoitus. (Espoon kaupunki s.a.)

Espoon matkailuelinkeinoa hoitaa Visit Espoo. Espoon matkailuneuvonnasta saa lisätietoa Visit Espoon nettisivuilta, puhelimitse ja sähköpostitse sekä Espoon kaikista asiointipisteistä. (Espoon kaupunki 2022). Visit Espoon tarkoituksena on lisätä Espoon vetovoimaisuutta ja tunnettuutta. Visit Espoo kehittää taloudellisesti, kulttuurisosiaalisesti ja ekologisesti Espoota olemaan kestävä matkakohde. Visit Espoo tekee yhteistyötä Helsingin, sekä muiden Uudenmaan kuntien ja kaupunkien kanssa. (Visit Espoo 2022.)

4.2.2 Espoon kaupungin strategia

Espoon kaupungin strategia vuosille 2021-2025 on nimeltään Espoo-tarina. Se antaa suuntaa kaupungin toiminnalle ja yhteisille tavoitteille. Espoo on edelläkävijä kaupunki, kun puhutaan vastuullisuudesta ja inhimillisyydestä. Kaikkien on hyvä asua Espossa, sekä tehdä työtä, oppia, yrittää ja vaikuttaa. Valtuustokauden poikkihallinnolliset kehitysohjelmat 2021-2025 ovat: elinvoimainen Espoo, hyvinvoiva Espoo, kestävä Espoo sekä tapahtumien yhteisöllinen Espoo. Valtuusto on asettanut valtuustokaudelle 2021-2025 strategiset tavoitteet, joita on seitsemän. (Espoon kaupunki 2021.)

Ensimmäinen tavoite on, että Espoo on oppimisen ja sivistyksen kärkikaupunki. Espoo on Suomen paras kaupunki siellä asuville lapsille, nuorille ja lapsiperheille. Espoo panostaa opetuksen ja varhaiskasvatuksen laatuun ja on jatkossakin Suomen johtava oppimiskaupunki. Toinen tavoite on, että Espoo toteuttaa palveluja koko espoolaisen yhteisön voimin. Palveluja tuottaa koko kaupunkiyhteisö kuten yritykset, järjestöt ja muut yhteisöt, eikä vain pelkkä kaupunkiorganisaatio. Palveluja kehitetään innostuksen ja elinvoimaisuuden vahvistamisen sekä yritystoiminnan yhteistyön avulla. Myös ravintolakulttuurin kehitystä aktivoidaan Espoossa tiuhaa tahtia. Kolmas tavoite on, että Espoo on taloudellisesti kestävä ja verotukseltaan kilpailukykyinen. Toimeenpanoon laitetaan TakE-ohjelma, jonka tavoitteena on saada menot ja tulot tasapainoon, laskea investointitaso lähemmäksi tulo-rahoituskäytäntä sekä tehdä oikeudenmukaiseksi Espoon osalta kunta- valtio- kustannusjaksosuhte. (Espoon kaupunki 2021.)

Neljäntenä tavoitteena on, että Espoo on kansainvälisesti vetovoimainen yrittäjyys- ja innovointipääkaupunki. Espoo on yksi Pohjois-Euroopan kiinnostavimmista ja vetovoimaisimmista kaupungeista tieteen, taiteen ja talouden osaamisalalla. Espoo on myös yksi Pohjoismaiden parhaista startup-yritysten ja kasvuyritysten kaupunki. Tavoite on, että Espoo olisi paras paikka asua expat-työntekijöille. Aktiivisen kumppanuustoiminnan ja houkuttelevuusohjelman avulla vahvistetaan Espoon tulopohjaa. Viidentenä tavoitteena on, että Espoo on viihtyisä, turvallinen ja luonnonläheinen kotikaupunki. Espoota rakennetaan koko ajan viihtyisäksi ja turvalliseksi kaupungiksi, ja sen kasvu on monella eri tavoin kestävä. Espoon tavoitteena on saavuttaa YK:n kestävän kehityksen tavoitteet. Liikenteen päästöjä vähennetään ja arjen turvallisuutta parannetaan monimuotoisella yhteistyöllä. (Espoon kaupunki 2021.)

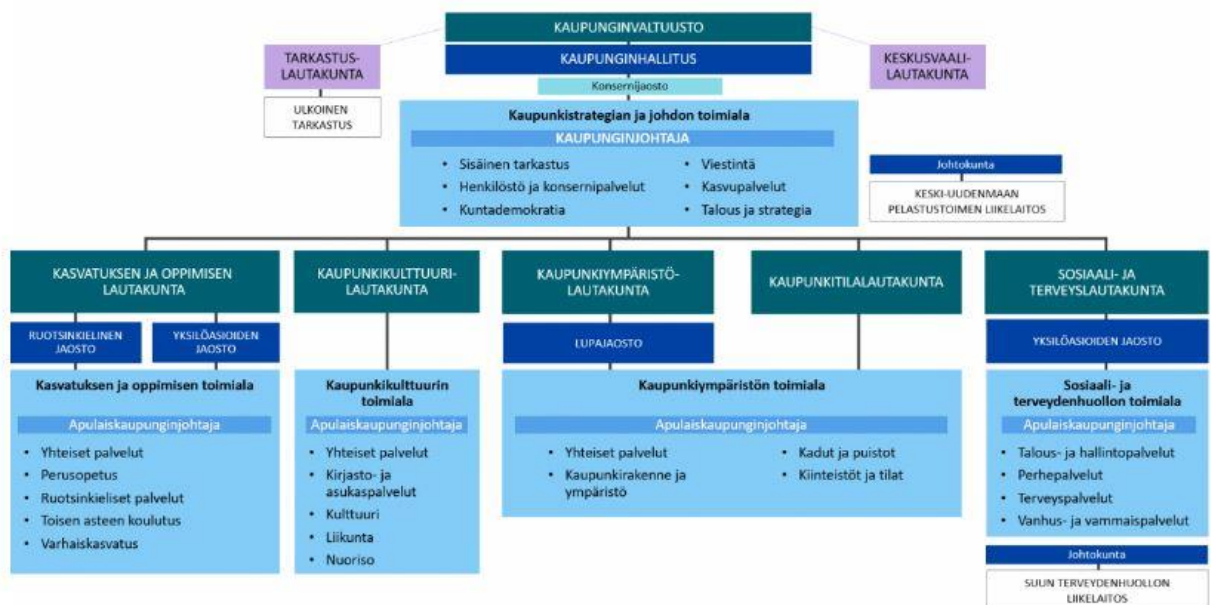
Kuudentena tavoitteena on, että Espoo saavuttaa hiilineutraaliuden vuoteen 2030 mennessä. Eri tahojen kanssa tehtävä yhteistyö tuottaa ratkaisuja, jotka auttavat globaalissa ilmastohaasteessa. Espoo huomioi uudet lähienergiatuotannon ratkaisut ja ottaa selvää edellytyksistä sijoittaa pienydinvoimala kaupungin alueelle. Seitsemäs ja viimeinen tavoite on, että Espoo on Suomen paras kotouttaja. Maahanmuuttajia houkutellessaan muuttamaan Espooseen elinvoimaisuudella, sosiaalisesti kestäväällä kehityksellä ja työvoiman helposti saatavuudella. Maahanmuuttajien kotoutumista kohennetaan, sekä työllistymistä nopeutetaan. (Espoon kaupunki 2021.)

4.3 Vantaa

Vantaa on Suomen neljänneksi suurin kaupunki. Sen naapurikunnat ovat Helsinki etelässä ja Sipoo idässä. Vantaalla asuu yhteensä 237 231 ihmistä. Vantaan edeltäjä oli Helsingin pitäjä, jonka historia sijoittuu 1300-luvulle. Vantaa on ollut kaupunki vuodesta 1974 lähtien. Vantaa on kansainvälinen ja monikulttuurillinen ja nopean kasvun kaupunki, jossa puhutaan jopa yli 120 äidinkieltä. Vantaalla on monia yrityksiä hyvän sijaintinsa ansioista. Siellä toimii yli 11 000 yritystä. Aviapolis, kasvava yritysalue sijaitsee myös Vantaalla. Kaupungissa on monipuolista kulttuuria, hyvät julkiset palvelut, vapaa-ajanviettomahdollisuuksia ja kattava palveluverkosto. (Vantaan kaupunki s.a.)

4.3.1 Vantaan kaupungin organisaatorakenne

Vantaan kaupungilla on kaupunginvaltuusto, jonka alapuolella toimii kaupunginhallitus. Kaupunginhallituksen johtajana toimii kaupunginjohtaja, jonka alla on elinkeinopalvelut, henkilöstökeskus, kaupunginkanslia, sisäinen tarkastus, taloussuunnittelu ja viestintä. Kaupunginhallituksen vastuulla on hallinto ja taloudenhoito sekä valmistelu valtuuston päätöksistä ja laillisuuden valvominen. (Vantaan kaupunki s.a.)

Kuvio 4. Vantaan kaupungin organisaatorakenne (Vantaan kaupunki s.a.)

Vantaan kaupungin organisaatio toimii viidellä eri toimialalla, kaupunkiympäristön toimialalla, kaupunkistrategian ja johdon toimialalla, kaupunkikulttuurin toimialalla, kasvatuksen ja oppimisen toimialalla, sekä sosiaali- ja terveydenhuollon toimialalla. Kaupunkistrategian ja johdon toimialaan kuuluu henkilöstö- ja konsernipalvelut, kasvupalvelut, joihin sisältyy elinkeinopalvelut ja työllisyyspalvelut, kuntademokratia, talous ja strategia, sisäinen tarkastus sekä viestintä. Kaupunkiympäristön toimialaan kuuluvat kadut ja puistot, kaupunkirakenne ja ympäristö, kiinteistöt ja tilat sekä yhteiset palvelut. Kasvatuksen ja oppimisen toimialaan kuuluu palvelut ruotsin kielellä, perusopetus, varhaiskasvatus, toisen asteen koulutus ja yhteiset palvelut. Sosiaali- ja terveydenhuollon toimialan vastuualueisiin kuuluu perhepalvelut, terveystalot, vanhus- ja vammaispalvelut, sekä talous- ja hallintopalvelut. Kaupunkikulttuurin toimialaan kuuluvat kirjasto- ja asukaspalvelut, kulttuuri, liikunta, nuoriso ja yhteiset palvelut. (Vantaan kaupunki s.a.)

Visit Vantaa vastaa Vantaan kaupungin matkailusta. Visit Vantaa on koonnut nettisivuilleen aktiviteetteja, kahviloita, luontokohteita, sekä kulttuurikohteita Vantaalla. Tarjontaa Vantaalta löytyy siis monipuolisesti erilaisille ihmisille ja tarpeille. (Visit Vantaa 2022.)

4.3.2 Vantaan kaupungin strategia

Vantaan kaupungilla on strategia nimeltään Uusi Innovaatioiden Vantaa. Tämä strategia on tehty vuosille 2022-2025. Vantaalla strategian sisältö muodostuu visiosta ja arvoista ja strategisia tavoitteita ja painopisteitä on kuusi. Vantaan edellinen strategia oli vuosille 2018-2021, ja tähän strategiaan vaikutti vahvasti koronapandemia, joka näkyy kaikessa kaupungin kehityksessä. Vantaan strategiassa painottuu yhdenvertaisuus ja hyvinvointi. Strategian tavoitteena on esimerkiksi tasata hyvinvointieroja ja tukea ihmisiä elämän eri vaiheissa. Vahva teema on elinikäinen oppiminen, ja kaupunkia ja sen useita keskuksia kehitetään turvallisemmiksi, toimivimmiksi ja viihtyisämmiksi. (Vantaan kaupunki 2022.)

Ensimmäinen painopiste strategiassa on taloudellisesti kestävä ja elinvoimainen kaupunki. Sen tarkoituksena on varmistaa taloudellisesti vahva kaupunki ja kaupunkikonserni. Kaupungin kokonaistalous on lähivuosina kehittynyt hyvää vauhtia, ja kaupungin talous toimiikin tukipilarina kaupungin ja kaupunkikonsernin palveluille. Talouden tasapainottamisen tavoitteiden saavuttaminen edellyttää hyvää verotulokehitystä ja hillittyä menojen kasvua. Toinen painopistealue on hyvät asukaslähtöiset palvelut. Tulevaisuuden kaupungilta asukkaat saavat monia hyvinvointia rakentavia palveluita. Hyvinvointialueuudistuksessa

suurin osa suurin osa palveluista, joita kaupunki tuotti, siirtyy uudelle toimijalle. Vantaalla palvelut on tehty kaupunkilaisia varten ja palvelut tavoittavat niin eri ikäluokat, vammaiset, kieliryhmät kuin lapsetkin. Palveluja kehitetään ja uudistetaan yhdessä palvelujen tuottajien ja käyttäjien kanssa. (Vantaan kaupunki 2022.)

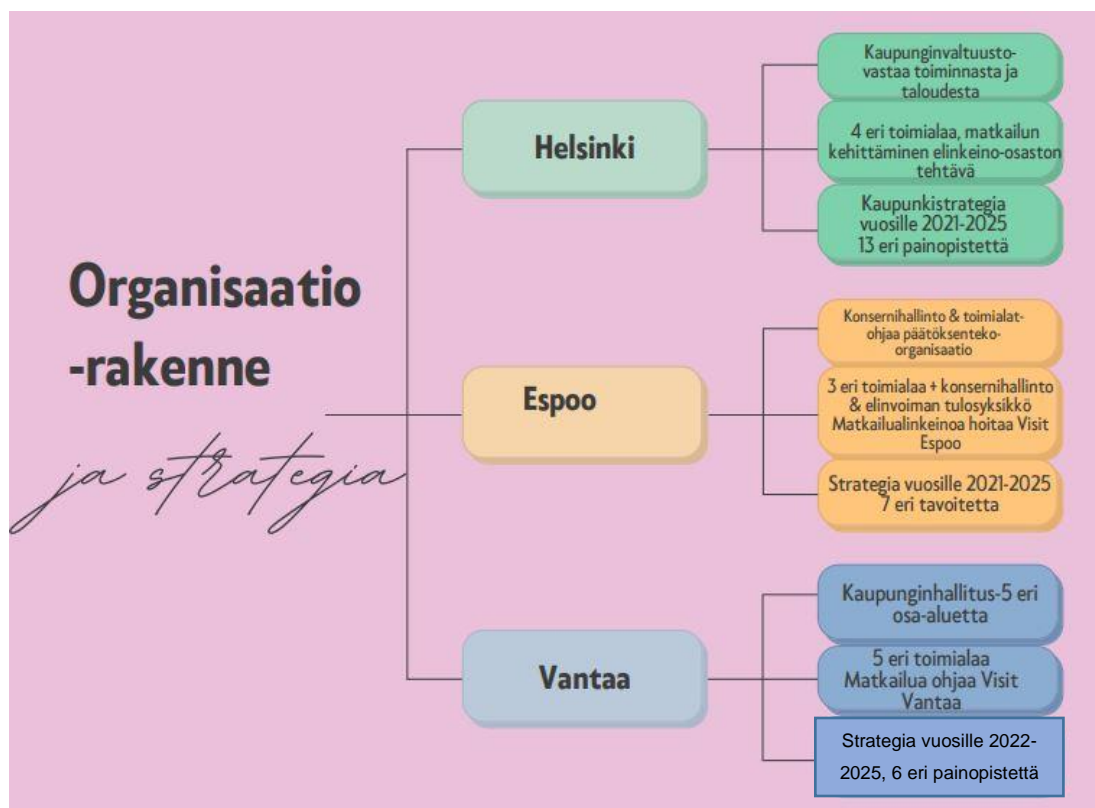
Kolmas painopiste on eriarvoistumisen estäminen. Vantaa on nopeasti kasvava ja kansainvälinen sekä monikulttuurinen kaupunki. Vieraskielisyys tuo paljon kulttuurin moninaisuutta ja työvoimaa, mutta siinä on myös omat haasteensa. Tutkimusten mukaan vieraskielisten asema on heikompi kuin kantaväestön. Strategisesti Vantaa tavoittelee asukkaiden yhdenvertaisuutta. Erot ovat kuitenkin niin suuria, että toimenpiteet ovat nimenomaan suunnattu lieventämään eriarvoisuuksia. Tällä tarkoitetaan esimerkiksi alueellisen segregaaation ehkäisyä, vieraskielisten integraation edistämistä ja muiden eriarvoisten asioiden, kuten yksinäisyyden vähentämistä. Keskeisenä tavoitteena on katkaista syrjäytymisen ja eriarvoistumisen. (Vantaan kaupunki 2022.)

Neljäs painopistealue on resurssiviisas ja hiilineutraali Vantaa. Ilmastonmuutos on todellinen uhka maapallolle. Vantaalla on tavoite olla hiilineutraali kaupunki vuonna 2030, mikä vaatii sen sitoutuvan kunnianhimoisiin toimiin. Hiilineutraalisuustavoitteet huomioidaan monessa eri kaupungin toimessa kuten oppimisessa ja hankinnoissa. Vantaan strategia on käyttää resursseja viisaasti ja vastuullisesti. Samalla kun ilmastonmuutosta hillitään, tarvitaan sopeutumisen toimia, kun ääriolosuhteet tulevaisuudessa lisääntyvät. Vantaa on sitoutunut moniin kansainvälisiin ilmasto- ja ympäristötavoitteisiin, muun muassa Euroopan kaupunkien Covenant of Mayors energia- ja ilmastopöytäkirjaan. Vantaa tekee myös paljon kansallista yhteistyötä. (Vantaan kaupunki 2022.)

Viides painopistealue on kukoistavat kaupunkikeskukset. Vantaalla on monta keskusta, ja siellä on voimakkaasti kehittyviä alueita, kuten Tikkurila, Myyrmäki ja Aviapolis. Näillä ja monilla muilla keskuksilla Vantaalla on paljon yhteistä: niissä on parhaat alueensa palvelut, joukkoliikenne on lähellä ja niissä rakennetaan paljon. Ne ovat kuitenkin myös erilaisia, ja haastavat kehittämiskohdat vaihtelevat. Ne vaativat jatkuvaa suunnittelua ja tavoitteiden päivytystä. Jokaiselle Vantaan keskukselle on tärkeää turvallisuus ja viihtyisyys, hyvät julkiset liikenneyhteydet, ja palvelut. Luonto on hyvin saavutettavissa kaikista keskuksista. Tavoitteena on laatia jokaisen suuralueen keskustaan oma kehittämissuunnitelma, jossa korostuvat keskuksen hyvät piirteet. Palvelut sijoitetaan vilkkaille alueille, jotta ne tu-

kevat keskusten elinvoimaa. Kulttuuri- ja vapaa-ajan palvelut tuovat ihmisiä Vantaalle kaupungin ulkopuoleltakin. Katutaide säilytetään ja kirjastojen asemaa vahvistetaan. (Vantaan kaupunki 2022.)

Kuudes painopistealue on merkityksellistä työtä vaikuttavalla johtamisella. Vantaalla panostetaan merkitykselliseen työhön ja vaikuttavaan johtamiseen. Kun työ on merkityksellistä, se parantaa asiakaskokemusta, lisää motivaatiota ja sitoutumista henkilöstössä ja vahvistaa työhyvinvointia. Merkityksellisyys on monelle tärkeä osa ihmisyyttä. Vaikuttava johtaminen Vantaalla tarkoittaa arvo- ja strategialähtöistä ja päämäärätietoista johtamista. Vaikuttava johtaminen ja työyhteisön kyvykkyys näkyy työntekijöiden hyvinvoinnissa, motivaatiossa ja sitoutumisessa. Työmaailmassa odotetaan yhä enemmän monimuotoisen ja monikulttuurisen työyhteisön sisällä yhteistyön tekemistä erilaisten ihmisten kanssa. Kaupunki toteuttaa vahvaa henkilöstöpolitiikkaa, eikä irtisano tai lomauta henkilöstöään. (Vantaan kaupunki 2022.)

Kuvio 5. Kuntien organisaatorakenne ja strategia tiivistetysti

4.4 Kuntien organisaatorakenne ja strategia

Helsingillä, Espoolla ja Vantaalla on organisaatorakenteissaan paljon eroja, mutta myös samankaltaisuuksia toiminnassaan. Suurimmat samankaltaisuudet löytyvät strategioista, jotka on Espoossa ja Helsingissä tehty vuosille 2021-2025, ja Vantaalla vuosille 2022-2025. Kaikilla kaupungeilla on kolmesta viiteen toimialaa, ja Vantaalla ja Espoossa matkailua hoitaa Visit Espoo ja Visit Vantaa, kun taas Helsingissä matkailun kehittäminen on elinkeino-osaston tehtävä.

Helsingissä kaupunginvaltuusto vastaa toiminnasta ja taloudesta. Helsingin kaupungin sisällä toimii neljä eri toimialaa. Kaupunkistrategia Helsingissä on tehty vuosille 2021-2025, ja siinä on 13 eri painopistettä. Espoon kaupungilla konsernihallintoa ja toimialoja taas ohjaa päätöksenteko-organisaatio. Espoon kaupungin sisällä toimii kolme eri toimialaa, konsernihallinto ja elinvoiman tulosityksikkö. Myös Espoolla on strategia, joka on määritelty vuosille 2021-2025. Strategiassa on seitsemän eri tavoitetta. Vantaalla taas kaupunginhallitus koostuu 5 eri osa-alueesta, kaupungin sisällä toimii viisi eri toimialaa ja strategia on tehty vuosille 2022-2025, ja siinä on kuusi eri painopistettä.

5 Tutkimuksen toteuttaminen

Tutkimusotteita ovat kvantitatiivinen eli määrällinen tutkimus ja kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimus. Määrällinen tutkimus muodostaa kuvan muuttujien eli mitattavien ominaisuuksien välisistä suhteista ja eroista. Se vastaa kysymyksiin, miten usein, kuinka moni tai kuinka paljon. Tällä tutkimustavalla tietoa tarkastellaan numeerisesti. (Vilka 2007.) Laadullisessa tutkimuksessa taas on ominaista, että tutkimuskohteena on ajatteleva ja toimiva ihminen. Se vastaa kysymyksiin miksi, miten ja millainen. Se on suppea, harkinnanvarainen näyte, jonka tarkoituksena on ilmiön ymmärtäminen. Tarkoituksena on tutkittavan ilmiön tarkka kuvailu ja syvempi ymmärrys ilmiöstä. Tutkimusmenetelmä sopii erityisesti ilmiöiden, joista ei tiedetä vielä paljon, selvittämiseen. (Aira 2005.)

Tutkimuksessa käytettäväksi tutkimusmenetelmäksi valittiin kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimus. Laadullinen tutkimus toteutetaan teemahaastattelun muodossa. Tämä tutkimusote valittiin, sillä sen avulla on mahdollista saada yksityiskohtaista ja syvempää ymmärrystä sekä näkökulmia lähimatkailevan edistämisen yhteydestä toimialoihin. Laadullinen tutkimusmenetelmä on hyvä vaihtoehto tutkimusotteeksi, koska siinä on mahdollisuus saada vastauksia kysymyksiin yksilöllisesti ja haastateltavien omien kokemusten ja näkökulmien mukaisesti.

5.1 Tutkimusmenetelmä

Haastattelu on yksi yleisimpiä tiedonkeruutapoja. Haastattelussa tutkimuksen tekijä ja haastateltava keskustelevat haastattelutyypistä riippuen joko strukturoidusti tai laveasti tutkimukseen kuuluvista asioista. Tutkimushaastattelulla on selkeä tavoite, eli saada tutkimusaineistoa, jota analysoidaan ja tulkitaan selvittäen samalla tieteellistä tutkimustehtävää. Haastattelun avulla saadaan perusteellista ja monipuolista tietoa ja haastateltavan näkökulmat voidaan sijoittaa laajempiin asiayhteyksiin. Haastattelu on vuorovaikutustilanne, johon vaaditaan hyvää suunnittelua ja johon tulee valmistautua hyvin. (Hirsjärvi & Hurme 2001, 34,42.)

Haastattelututkimusta tehtäessä on mietittävä, millaista tietoa tavoitellaan ja missä menee saadun tiedon rajat. On tärkeää, että tutkimuksen tekijä perustelee tekemänsä valinnat, koska haastatteluja tehdään monin eri tavoin. Haastattelukysymysten tyylillä ja muotoilulla on vaikutusta siihen, millaisia vastauksia saadaan. Haastattelutyyppejä ovat muun muassa teemahaastattelu, puhelinhaastattelu, kertomushaastattelu, asiantuntijahaastattelu, sekä ryhmähaastattelu. (Hyvärinen, Suoninen & Vuori 2022.) Haastattelut voidaan jaotella

eri perustein. Haastattelut jakautuvat kahtia karkeasti. On olemassa lomakehaastattelu eli strukturoitu haastattelu, jossa on valmiiksi muotoillut järjestelmälliset kysymykset ja vastausvaihtoehdot, sekä puolistrukturoitu ja strukturoimaton haastattelu, joissa kysymysten esittämistapa vaihtelee, eikä siinä ole valmiita vastausvaihtoehtoja. Se, miten tarkka haastattelu on, riippuu siitä, millaista tietoa haetaan. (Hirsjärvi & Hurme 2001, 43-44.)

Tutkimukseen valittiin haastattelutyypiksi teemahaastattelu. Teemahaastattelu on puolistrukturoitu haastattelumenetelmä. Teemahaastattelun avulla tutkitaan yksilön ajatuksia, kokemuksia ja tuntemuksia. Haastattelukysymykset jaotellaan eri teemoihin. Teemahaastattelun kysymyksiä ei aina esitetä samassa muodossa tai muotoilla etukäteen. Teemahaastattelu on hyvä vaihtoehto haastattelutyypille, sillä vastaamisen vapaus on keskeisessä osassa, ja se antaa oikeuden haastateltavien puheille. Haastattelua, joka kohdistuu eri teemoihin, on myös helppo alkaa analysoimaan. (Hirsjärvi & Hurme 2001.)

Teemahaastattelu valittiin, sillä tutkimuksessa halutaan saada yksilön ääni kuuluviin vapaalla, mutta selkeällä tavalla. Lähimatkailun edistämisen yhteys kuntien toimialoihin halutaan saada selville laajasti. Yksilön näkökulmia ja ajatuksia aiheesta saadaan teemahaastattelun avulla kattavasti selville, ja sen perusteella pystytään havainnoimaan mahdollisuuksia ja kehittämiskohtia. Tämän lisäksi aineisto analysoidaan SWOT-analyysin avulla. Haastattelu jaotellaan teemoihin SWOT-analyysin mukaisesti, mikä auttaa aineiston analysointia.

Haastattelurunko laaditaan jaotteleamalla ne tietoperustan teemojen mukaisesti viiteen eri teemaan. Kysymyksiä on jokaisessa teemassa kahdesta viiteen. Kysymykset on laadittu tutkimuskysymysten- ja ongelmien mukaisesti. Ne on määritelty perehtymällä tietoperustan aiheisiin ja sen mukaisesti laaditaan myös haastattelukysymykset. Haastattelukysymykset käydään toimeksiantajan kanssa läpi ennen haastattelun toteutusta. Heiltä pyydetään myös samalla palautetta ja lisäysehdotuksia haastattelurungon rakenteeseen liittyen. Haastattelurunko testattiin kolmen eri henkilön kanssa, joilta kysyttiin haastattelurungon kysymykset siinä järjestyksessä kuin ne ovat. Testaaminen toteutettiin kasvokkain henkilöiden kanssa, ja näin saatiin tietoa siitä, olivatko haastattelukysymykset hyvin aseteltu. Testaaminen sujui hyvin, ja palaute oli positiivista. Muutamaan kysymysten asetteluun saatiin korjausehdotuksia kyseisiltä henkilöiltä. Kysymysten määrä ja laatu olivat henkilöiden mielestä hyvällä mallilla kokonaisuudessaan.

5.2 Toteutus ja kohdejoukko

Haastattelu on vuorovaikutustilanne, joka toimii tiedonhankintavälineenä erilaisissa tilanteissa, esimerkiksi tiedonhankinnassa tutkimusta varten. Haastattelutilanteessa sekä haastattelijan että haastateltavan viestintä vaikuttaa tilanteeseen, ja siksi haastattelutilanteessa on tärkeää olla hyvät vuorovaikutustaidot. Haastattelussa tärkeää on hyvä kuuntelutaito, sekä taito esittää kysymyksiä ja vastauksia. Haastattelu on kuin keskustelu, paitsi sillä on tarkempi rakenne ja se on usein ennalta suunniteltu. (Jyväskylän yliopisto 2000.)

Haastattelun avulla saatu informaatio voi olla joko mielipidettä tai faktaa, verbaalista tai nonverbaalista. (Jyväskylän yliopisto 2000.) Puolistrukturoidun haastattelun idea on, että kysymykset laaditaan ennakkoon ja esitetään lähes samassa muodossa, mutta tapa vastata kysymyksiin on vapaa. (Hyvärinen, yms. 2022). Tavallisin tapa toteuttaa haastattelu on kasvokkain, mutta haastattelu voidaan toteuttaa myös puhelimitse, nauhurilla, puhelimeella tai kameralla tallentaen, tai etänä tallentaen esimerkiksi Teams- tai Zoom-sovelluksissa.

Laadullisessa tutkimuksessa kohdejoukon valinnassa on kyse harkinnanvaraisesta otoksesta. Tämä tarkoittaa sitä, että tutkittavat valitaan asetettujen kriteerien perusteella. Tutkittavia voidaan etsiä olemassa olevien kontaktien avulla, tai heitä voi hakea esimerkiksi ilmoituksella tiedotusvälineissä. Yksi esimerkki harkinnanvaraisesta otoksesta on eliittiotanta, jonka perusteella tutkimukseen valitaan henkilöt, joilla uskotaan olevan eniten tietoa tutkittavasta ilmiöstä. Osallistumisen tutkimukseen tulee olla aina vapaaehtoista. Tutkittavien on tiedettävä tutkittavasta ilmiöstä paljon tai heillä on oltava siitä kokemusta. Tutkittavien valinta ei ole satunnaista, vaan harkittua ja tarkoitukseen sopivaa. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006.)

Opinnäytetyössä haastattelut toteutetaan etänä Zoom-sovelluksen kautta. Haastattelut äänitetään sovelluksessa olevan äänitys- ominaisuuden avulla. Haastattelussa on paikalla kaksi henkilöä, haastattelija ja haastateltava. Yhden haastattelun kesto tulee olemaan kuudentoista kysymyksen verran, eli noin 20-30 minuuttia. Haastattelussa on viisi eritettä, ja kysymykset kysytään niiden mukaisesti aiheessa pysyen. Kysymyksiin vastaaminen on vapaamuotoista haastateltavan taholta. Haastattelut litteroidaan ja tulokset analysoidaan SWOT-analyysin avulla. Tutkimuksen kohdejoukko on kuntien Helsinki, Vantaa ja Espoo toimialojen sivistys, vapaa-aika, kulttuuri ja elinkeinotoiminta edustajat. Tutkimuskohdejoukko tavoitetaan sähköpostitse ja puhelimitse. Kohdejoukko koostuu 5 tutkitta-

vasta. Kohdejoukon valitsemisessa käytetään eliittiotantaa, eli tutkimukseen valitaan henkilöt, joilla uskotaan olevan paljon tietoa tutkittavasta ilmiöstä, eli lähimatkailun edistämisen yhteydestä kyseiseen toimialaan.

5.3 Tulosten analysointi SWOT:in avulla

Tulokset analysoidaan litteroimalla aluksi toteutetut haastattelut ja purkamalla ne SWOT-analyysin mukaan analyysiksi. SWOT analyysissa tulee näkymään haastattelun vastaukset jaoteltuna teemojen mukaan uhkat, mahdollisuudet, vahvuudet ja heikkoudet. Tarkoitus on myös löytää haastattelun kysymysten kautta kuntien kehittämiskohtia lähimatkailun kehittämiseen ja kuntien toimialoihin liittyen ja analysoida niitä tutkimuksen toteutus- osuudessa. Haastattelusta on tarkoitus etsiä mahdollisimman laajaa kokonaiskuvaa aiheesta. Kun saadaan laaja kokonaiskuva lähimatkailun edistämisen yhteydestä toimialoihin, aletaan tästä kokonaiskuvasta SWOT-analyysin kautta kartoittamaan mahdollisuuksia ja kehittämiskohtia. Tuloksissa käsitellään laajaa kokonaiskuvaa aiheesta mahdollisimman kattavasti, mutta ideana on sen kautta löytää mahdollisuudet ja kehittämiskohdat liittyen lähimatkailun edistämiseen.

Nelikenttäanalyysi, eli SWOT-analyysi on yksinkertainen ja yleinen yritystoiminnan analysointimenetelmä. SWOT muodostuu sanoista Strength eli vahvuus, Weakness eli heikkous, Opportunity eli mahdollisuus ja Threat eli uhka. Analyysin avulla kartoitetaan yrityksen vahvuudet ja heikkoudet, sekä tulevaisuuden mahdollisuudet ja uhat. Nelikenttäanalyysi auttaa yritystä arvioimaan toimintaansa ja tässä tapauksessa kyse on yrityksen kehittämiseen liittyvästä mallintamisesta. SWOT-analyysissa ryhmitellään yrityksen toimintaan vaikuttavia asioita nelikenttämuotoon. (Suomen riskienhallintayhdistys 2022.)

Nelikenttäanalyysi sisältää sekä yrityksen nykytilanteen että tulevaisuuden arvioinnin. Vahvuudet ja heikkoudet ovat yrityksen sisäisiä asioita, ja liittyvät nykytilanteeseen, kun taas uhkat ja mahdollisuudet ovat ulkoisia asioita, ja liittyvät tulevaisuuteen. Vahvuudet ovat resursseja tai toimenpiteitä, joita yritys pystyy hyödyntämään. Heikkoudet ovat asioita, joita yrityksen on parannettava toimiakseen tehokkaasti. On myös tunnettava yrityksen tulevaisuutta vaarantavat uhat ja menestymistä auttavat mahdollisuudet. (Suomen riskienhallintayhdistys 2022.)

Nelikenttäänalyysiä voi käyttää monenlaisessa organisaatiossa. Se voi koskea joko yritystä tai yksityiskohtaisemmin jotakin yritystoiminnan osaa, kuten tässä tapauksessa kuntien toimialoja. SWOT-analyysistä on tärkeää tehdä mahdollisimman yksinkertainen ja käytännönläheinen. On tärkeää, että nykytila ja tulevaisuus pidetään analyysissä erillään. SWOT-analyysin avulla saadaan konkreettisia toimintaratkaisuja. Yritys voi analyysin avulla vahvistaa vahvuuksiaan, korjata heikkouksiaan, hyödyntää mahdollisuuksiaan ja varautua mahdollisiin uhkiin. (Suomen riskienhallintayhdistys 2022.)

6 Tutkimuksen tulokset

Teemahaastattelussa oli aiheena tutkia kuntien Helsinki, Espoo ja Vantaa toimialojen sivistys, elinkeinotoiminta, kulttuuri ja vapaa-aika edustajien näkemyksiä liittyen lähimatkailun edistämisen yhteydestä kyseisiin toimialoihin. Pää tavoitteena oli selvittää, miten lähimatkailun edistäminen on yhteydessä kuntien toimialoihin: sivistys, vapaa-aika, kulttuuri ja elinkeinotoiminta. Teemahaastattelun tulokset jaoteltiin ensin haastattelun teemojen mukaisesti sijoittamalla haastattelukysymysten teemat vastausten mukaan SWOT-analyysiin. Tästä informaatiosta koostettiin vahvuudet, heikkoudet, mahdollisuudet ja uhat, jonka jälkeen kokonaisuudesta tehtiin laajempi SWOT-analyysi.

6.1 Haastateltavat

Opinnäytetyössä haastateltiin kuntien Helsinki, Espoo ja Vantaa toimialojen sivistys, elinkeinotoiminta, kulttuuri ja vapaa-aika sekä matkailu edustajia. Viittä eri toimialan edustajaa haastateltiin. Haastateltavat olivat kulttuurin, nuorisotoimen, sekä matkailun toimialoilta. Haastateltavat olivat Helsingistä ja Espoosta, Vantaalta ei valitettavasti saatu haastateltavia. Myös sivistyksen toimiala jäi uupumaan haastatteluista ajan puutteen vuoksi. Haastateltaviin oltiin yhteydessä sähköpostitse tai puhelimitse, ja niiden kautta sovittiin sopivat haastatteluajat. Haastattelut toteutettiin Zoom-etäyhteydellä huhtikuussa 2022.

6.2 Haastattelukysymykset

Haastattelussa kysymyksiä, joihin voi vastata ei tai kyllä, pyrittiin välttämään. Haastattelukysymyksiä sovellettiin tarpeen mukaan riippuen haastateltavan toimialasta ja tilanteesta. Teemahaastattelu koostui viidestä eri teemasta. Ensimmäisenä käsiteltiin koronapandemiaa ja lähimatkailun kasvua, uhkia ja asiakassegmenttiä aiheeseen liittyen. Tämän jälkeen käsiteltiin ilmastonmuutosta sekä kestävyttä ja vastuullisuutta. Tämä aihe sisälsi myös resurssit ja asiakkaiden kestävä valinnat. Viimeisinä aiheina käsiteltiin kunnan osuutta, sekä matkailun ja kyseisen toimialan yhteyttä. Näissä teemoissa käsiteltiin kunnan strategiaa, yhteisöllisyyttä ja hyvinvointia, lähimatkailun haasteita, kehittämiskohtia, mahdollisuuksia ja toimialan tavoitteita lähivuosille. Liitteessä 1 on nähtävissä haastattelukysymykset jaoteltuna viiden eri teeman mukaan.

6.3 Haastattelun tulokset teemoittain jaoteltuna

Teemahaastattelun tulokset jaoteltiin haastattelukysymysten mukaan teemoittain, jonka jälkeen tulokset jaettiin SWOT-analyysin eli nelikenttäanalyysin mukaisesti vahvuuksiin,

heikkouksiin, mahdollisuuksiin ja uhkiin. Analyysin avulla kartoitettiin yrityksen sisäiset ja nykytilanteen mukaiset vahvuudet ja heikkoudet, sekä tulevaisuuden ulkoiset mahdollisuudet ja uhat.

6.3.1. Koronapandemia, uhat & asiakassegmentin muuttuminen

Lähimatkailun kasvu on ollut nähtävissä museotalalla, mutta ei muualla kulttuurialalla. Kulttuurialalla toimintoja on ollut suljettuna enimmäkseen parin vuoden aikana, mutta museot ovat saaneet olla auki viime vuoden keväästä lähtien. Kävijämäärät ovat kasvaneet kaupunginmuseossa, Emmassa, sekä muissa Espoon museoissa. Varsinkin ulkoilmamuseot ovat olleet suosittuja koronapandemian aikana.

Nuorisotyön haastattelussa tulee ilmi, että koska nuorisotyö on lähipalvelua, joka palvelee lähialueen kunnan tai kaupungin nuoria, ei korona-aikana uusia asiakkaita ei ole ollut. Ei myöskään näytä siltä, että nuorien määrä olisi vähentynyt korona-aikana. Nuorisotoimeen samoin kuin liikuntaan ja kulttuuriin oli suuret vaikutukset koronapandemian aikana, kun paikat olivat kiinni melkein koko pahimman pandemian ajan. Nuorisotoimen toimialalla on ollut parempi näkyvyys koronapandemian aikana kuntalaisille, kun toimialan porukka jakaantui ympäri kaupunkia. Koronapandemian aikana tapahtui valtava harppaus digitalisaatioon, verkkonuorisotyöhön ja verkkopalveluihin. Siinä samalla syntyi Discordin nuorisotila, jonne voi osallistua mistä päin Suomea tahansa.

Espoo taas on noussut kohteena tunnetuksi, ja ihmiset ovat saaneet sieltä hyviä elämyksiä, kun eivät ole päässeet niihin perinteisiin kohteisiin, missä ovat tottuneet käymään. Lähimatkailun kasvu on näkynyt suuresti Espoossa, ja uusia vierailijoita on tullut paljon lähiseuduilta. Ihmisillä tarve koronapandemian jäljiltä tavata toisiaan ja käydä tapahtumissa, varsinkin kun kulttuuritapahtumat ovat olleet sulussa viimeiset pari vuotta. Lähimatkailu oli Helsingin kaupungin matkailuyksikön mukaan aika lailla pääkaupunkiseudun sisäistä matkailua. Helsinki oli häviöjä, verrattuna Turkuun, Tampereeseen tai Saimaaseen, jota tekivät uskomattomia tuloksia lähimatkailun kasvussa koronapandemian aikana. Viime heinäkuu oli hyvä kotimaisten matkailijoiden osalta, mutta muuten ei olla onnistuttu koronapandemian aikana.

Uhkia kulttuurin alalle tuo lähimatkailun vähyys varsinkin teatterisaleissa ja konserttisaleissa. Ihmisiä ei saada palaamaan palveluiden piiriin koronapandemian jäljiltä. Lähimatkailun kasvu on huomattu museopalveluissa, varsinkin ulkoilmamuseoissa, mutta ei

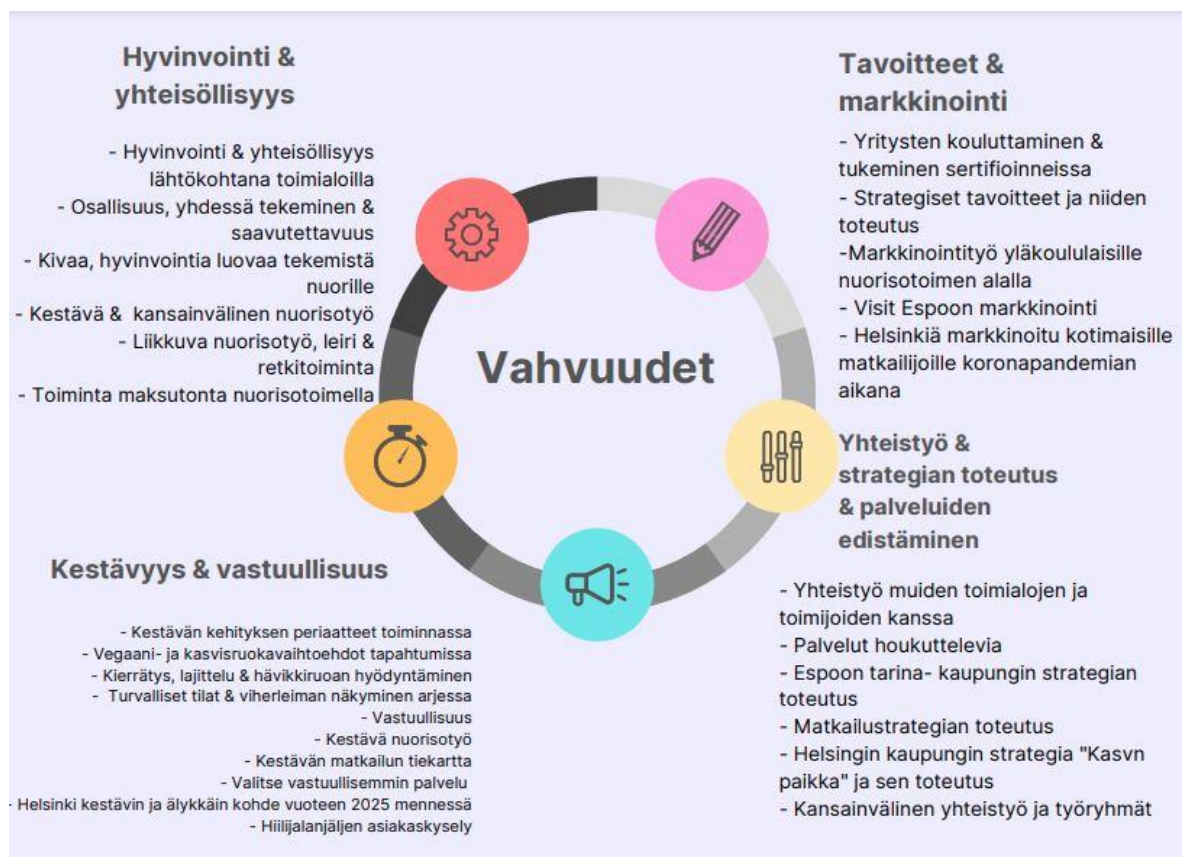
muuten kulttuurin alalla. Aasialaisten matkailijoiden vähyys on ollut myöskin uhka toimialle koronapandemian aikaan. Aasialaiset ovat olleet totaalisesti olleet poissa pelistä koronan aikana, niin kuin tällä hetkellä myös venäläiset matkailijat, johtuen Ukrainan sodasta. Uhkana on myös, että suomalaiset lähtevät matkustamaan ulkomaille, mutta ulkomaalaiset eivät tule Suomeen. Toistaiseksi ei ole kuitenkaan markkina-alueelta kuultuna näkyvissä sellaista, että suomalaiset alkaisivat karttamaan Suomea. Toisaalta taas inflaatio on niin kova, että ihmisillä ei välttämättä ole varaa lähteä ulkomaille, ja he jäävät matkailemaan kotimaahan. Tämä on iso etu Helsingille. Staycationit ovat lisääntyneet, helsinkiläiset ovat käyttäneet yhä enenevässä määrin hotellipalveluja lähivuosina.

Helsingissä matkailuyksikön haastattelusta tulee ilmi, että matkailijat ovat usein seikkailuhenkisiä ja hyvätuloisia. Kävijät ovat yleensä keski-ikäisiä tai sen yläpuolella, mikä on hyvä, sillä heillä on yleensä enemmän varallisuutta käytettävissään matkustellessaan Helsingissä. Edellissyksynä tehtiin laajempi kotimaanmatkailuun liittyvä tutkimus, ja siinä selvisi, että nimenomaan 25-35-vuotiaiden matkailu kotimaassa on lisääntynyt koronapandemian aikana. Asiakassegmentti on matkailualalla muuttunut, ja varsinkin vanhemmat ihmiset eli usein kanta-asiakkaat ovat jääneet pois palveluiden parista. Harrastustoiminnoissa Espoon puolella on ollut myös pudokkaita jonkin verran lähivuosina. Kulttuurin toimialan olisi hyvä myös miettiä paremmin lähimatkailijan asiakassegmenttiä, että ketkä sitä lähimatkailua harrastaa ja miten heidät voisi saada palveluiden pariin.

Nuorisotoimen toimialalla koronapandemia vaikutti laajasti: kaikki nuorisotilat ja nuorten aikuisten ohjausneuvonta ja palvelupiste olivat suljettuina. Nuorten hyvinvointi on heikentynyt koronapandemian aikana merkittävästi. Paine nuorisotyön tarpeelle on suuri, heitä tarvitaan nyt enemmän kuin koskaan aikaisemmin. Nuorilta on peruuntunut koronan takia kaikki kivat asiat, jolloin nuorisotoimi haluaa toimia kivana asiana nuorten elämässä yhä enemmän koronapandemian jäljiltä.

Koronapandemian takia pari ikäryhmää on jäänyt kokonaan pois nuorisopalveluiden parista, koska nuorisopalvelut ovat olleet kiinni. On tehty paljon markkinointityötä, että saataisiin yläkouluikäisiä nuoria takaisin palveluiden pariin. Markkinointi on selvästi ollut yksi nuorisotyön vahvuuksista korona-aikana. Nuoristyön rooli on ollut koronapandemiana aikana varsinkin tarjota nuorille kivaa hyvinvointia luovaa tekemistä, eikä niinkään lähteä pedagogisen työn jatkeeksi. On tärkeää, että nuorisotoimen palvelut ovat houkuttelevia ja kivoja, nuorisotiloihin on mukava tulla, ja että siellä on mukavia aikuisia nuorten kanssa. Tämän eteen tehdään kovasti töitä varsinkin nyt kun koronapandemia pikkuhiljaa hiipuu.

Haastatteluissa tulee ilmi, että markkinoinnillisesti on tehty paljon työtä sekä Helsingissä, että Espoossa, jotta trendejä on saatu nostettua entistä vahvemmiksi. Korona-aikana on esiintynyt sekä Espoossa, että Helsingissä työmatkailua jonkin verran, mikä on helpottanut tilannetta ja puuttuvia ulkomaanmatkailijoita. Helsinkiä ei markkinoida kotimaisille matkailijoille lähes ollenkaan, mutta koronapandemian aika teki tässä poikkeuksen, ja Helsinkiä markkinoitiin jossain määrin myös kotimaisille matkailijoille. Yritykset ovat tehneet omaa markkinointiaan korona-aikana kotimaisille matkailijoille.

Kuvio 6. SWOT-analyysi vahvuudet

6.3.2. Ilmastonmuutos

Ilmastonmuutos on vaikuttanut kulttuurialaan jonkin verran. Pakolaiskriisin 2015 seurauksena ihmisiä on tullut paljon lisää kulttuuripalveluiden pariin. Väestön monimuotoistuminen on huomioitu palveluiden kehityksessä. Palveluita on kehitetty kulttuurin alalla yhä monimuotoisemmiksi ja monipuolisemmiksi.

Nuorisotoimen toimialalla keskustellaan nuorten kanssa isoista asioista, kuten ilmastonmuutoksesta ja kestävydestä. Nuoria kannustetaan ilmastotekoihin ja samalla ollaan isojen kysymysten äärellä. Maapallo jää nuorten käsiin, joten ilmastonmuutoksen voidaan sanoa toimivan myös uhkana nuorten tulevaisuudelle. Nuorison toimialan onkin mietittävä rooliaan ilmastoaktivisteina, ja mikä on rooli, millä kannustetaan nuoria kansalaisaktiivisuuteen ilmastonmuutokseen liittyvissä asioissa. On uhka olla nuoria pari askelta jäljessä. Toimiala on pieni, joten tarvitaan yhteistyötä monien eri muiden toimijoiden kanssa, kuten kulttuuri, liikunta ja koulut. Nuorisotoimen alalla on vielä paljon tehtävää ilmastoaktivistin roolina toimimisessa. Mikä voi olla julkisen toimijan rooli siinä, että ilmastoasioissa kannustaa nuoria kansalaisaktiivisuuteen ja miten paljon asian eteen voidaan tehdä työtä.

Visit Espoon haastattelussa keskustellaan Suomen olevan jo pitkään edelläkävijä ilmastoasioissa ja maassa on tehty paljon työtä ilmastoasioiden eteen, ja kansallisesti myös strategiat kestävän matkailun edistämiseen. Matkailu on 8 % maailman hiilidioksidipäästöistä, suurin osa siitä on liikenteen osuutta. Lentomatkailulla on vaikutusta ilmastonmuutokseen, ja se onkin suuri uhka.

Kuvio 7. SWOT-analyysi heikkoudesta

6.3.3. Kestävyys, vastuullisuus & resurssit

Espoon kulttuurin toimiala noudattaa toiminnassaan kestävän kehityksen periaatteita. Ilmastomuutos ja kestävä kehitys näkyy aiheissa ja sisällöissä, sillä ihmisiä kiinnostaa aiheet, jotka käsittelevät yhteiskunnallisia asioita, esimerkiksi ilmastomuutosta. Kulttuurin ala on mukana kirjastojen osalta tekemässä tutkimusta turvallisista tiloista. Aiheena on, että kokevatko erilaiset vähemmistöt itsensä tervetulleiksi heidän tiloihinsa, ja kokevatko he oleskelunsa tiloissa turvalliseksi. Toinen hanke, joka liittyy kulttuuritiloihin, on viherleiman näkyminen arjessa enenevässä määrin. Kulttuuritoiminta tulee paneutumaan yhä enemmän vastuullisuuteen, ja koittaa keskittyä tuomaan esille, mitä he jo tekevät vastuullisuuden eteen ja tehdä sitä vielä paremmin ja enemmän.

Kulttuurin, ja matkailualan tapahtumissa on esimerkiksi tarjolla vegaanivaihtoehtoja ja kasvisruokaa ruokalistalla, joka on myös kestävän kehityksen mukaista toimintaa. Nuorisotoimen alalla tehdään kierrätystä, ja sen lisäksi alalla hyödynnetään kauppojen hävikkiruokaa. Lajittelu ja ympäristöpolitiikan tekeminen kaupunkitoimialalla on vahvasti läsnä.

Resurssien kohdentaminen on kulttuurin, nuorisotoimen, sekä matkailun alalla haaste, eivätkä resurssit ole koskaan optimaaliset. Aina tarvittaisi lisää osaavaa henkilökuntaa, mutta myös henkilökuntaa kouluttamalla voidaan myös keskittyä omaan osaamiseen laajemmin. Esimerkiksi matkailuala on asiantuntijuutta vaativa ala, sitä ei useinkaan ymmärretä. Resursseja ei koskaan ole riittävästi, mutta Helsingin kaupungilla on tällä hetkellä hyvät resurssit toimia ja kaupunki panostaa matkailun kehittämiseen enemmän kuin aiemmin.

Sekä Espoolla, että Helsingillä on kestävän matkailun tiekartta, joka julkaistiin viime vuonna. He uskovat siihen, että kestävän liiketoiminnan kehittämällä tulevaisuuteen selvitään parhaiten. Visit Espoo uskoo kestävän matkailun edistämiseksi kokonaisvaltaiseen matkailun edistämiseen, ja he keskittyvät ympäristöllisten tekijöiden lisäksi myös taloudelliseen ja sosiaaliseen puoleen. Kaikkien yhteinen tavoite matkailualalla on, että miten saada valinnat kohdistumaan yhä enemmän niihin kestäviin palveluihin. Kaikki palveluntarjoajat Suomessa keskittyvät jollain tasolla kestävyteen, kun matkailija valitsee Suomen, hän valitsee myös aina kestävän vaihtoehdon. Espoo on hyvässä tilanteessa, sillä siellä on hyvin aktiivinen yritysmaailma ja yrityskehitys, sekä paljon innovaatioita. Vastuullisuus ja kestävä matkailu nähdään Espoossa hyvin laajana kokonaisuutena. Alueorganisaationa on tärkeää, että pystytään tarjoamaan kestäviä kohteita ja valintoja matkailijalle.

Helsinki pääkaupunkina on aina vetovoimainen kohde kotimaisille matkailijoille. Vastuullisuus on kärkiteemoja Helsingin kaupungilla, ja siihen myös panostetaan monin eri tavoin. Helsingin visiona olla kestävin ja älykkäin matkakohde vuoteen 2025 mennessä. Helsingin kaupungin matkailuneuvonta on luonut asiakaskyselyn, jossa lasketaan hiilijalanjälkeä ja kysytään, millä liikennevälineellä asiakas on tullut tapahtumaan. Helsingin kaupunki on lanseeraamassa myös hiilijalanjälkilaskurin, joka voidaan tarjota monille yrityksille käyttöön. Helsingin kaupungilla on myös asiakaskokemuskysely, jossa kysytään arvostaako tai näkykö asiakkaalla jotenkin kestävyys, kun hän valitsee matkakohdetta. Matkailun tiekartassa mitataan myös helsinkiläisten kokemusta omasta asuinkunnastaan ja siitä, millaista täällä on olla ja mitä kaikkea pitäisi tehdä, että palvelut toimisivat.

Helsingin kaupunki kouluttaa yrityksiä, ja heidät yritetään saada Sustainable Travel Finland- ohjelmapolulle. Yrityksiä tuetaan sertifioinneissa, ja sitä kautta yritetään saada koko toimialamme kestävämmäksi. Helsingin kaupungin matkailun toimiala tekee kansainvälistä yhteistyötä, ja on erilaisissa työryhmissä mukana, joissa viedään kestävyyttä eteenpäin. Helsingin kaupunki panostaa matkailun kehittämiseen nyt enemmän kuin koskaan aiemmin. Valitse vastuullisemmin- palvelu on esimerkki siitä, että toimiala haluaa tarjota asiakkaalle mahdollisuuden valita heidän arvomaailmaansa sopivia palveluita. Tapahtumien ja matkailun tiekartta on tehty yhdessä eri toimijoiden ja sidosryhmien kanssa.

Tällä hetkellä taitaa olla valitettavasti edelleen niin, että mennään palvelun hinta edellä päätöksenteossa, eikä välttämättä katsota muita arvoja, kuten kestävyyttä. Jakamistalouteen liittyen, hyvänä esimerkkinä Skipperi, joka on veneiden vuokraaja, mitä enemmän tällaisia palveluita saadaan jakamistalouteen, sitä kestävämmiin myös matkailua pystytään rakentamaan.

Kuvio 8. SWOT-analyysi mahdollisuudet

6.3.4. Kunnan osuus, strategia & yhteistyö

Strategian noudattaminen niin kulttuurin, nuoristoimen kuin matkailun alalla on tärkeä osa toimialojen toimintaa. Kulttuurin tulosityksikön kärkitavoitteet Espoossa ovat saavutettavuus, ja yhteistyö sekä kuntalaisten, että toimijoiden kanssa. Myös moninaisuuden näkyminen sisällössä ja asukkaiden osallistuminen palveluiden suunnitteluun ja tekemiseen ovat toimialan tavoitteita. Espoon strategia ”Espoon tarina” näkyy suoraan toimialan toiminnassa, ja kulttuurin toimiala on johtanut tästä oman ”Kulttuuri Espoo 2030” -ohjelman, joka pyrkii vastaamaan haasteisiin ja palveluntarpeeseen, joita kuntalaisilla on. Kaupunkistrategiaa kulttuurin toimiala noudattaa kaikessa mitä he tekevät.

Kaupunkistrategiassa olevat linjaukset poimitaan, ja ne, jotka koskevat matkailua, pitää näkyä matkailuyksikön toiminnassa. Matkailuyksikön tehtävänä on kehittää strategiasta löytyviä heille osoitettuja toimenpiteitä. Espoon kaupungin strategiaan, pohjautuu myös matkailustrategia, joka pohjautuu myös kansalliseen matkailustrategiaan. Tätä strategiaa Visit Espoo seuraa toiminnassaan.

Palveluja on kulttuurin toimialalla pitänyt luoda lisää ja niitä on myös kehitetty monimuotoisemmiksi väestön monimuotoistuesssa. Väestön monimuotoistuminen on huomioutu niin palveluiden tarjoamisessa, työssä, taiteen harjoittajina kuin osallistujina kunnan palveluihin. Vähemmistöjen huomioiminen on kulttuuritoiminnan tavoitteena, ja sitä on jo toteutetukin jossain määrin. Vähemmistöt ovat mahdollisuus asiakkaiksi kulttuuripalveluiden pariin väestön koko ajan monimuotoistuesssa.

Tällä hetkellä nuoristyössä iso sana on kestävä nuorisotyö ja sen kehittäminen, ja se on myös strateginen kärki nuorisopalveluissa. Strategian kärkinä ovat kansainvälinen nuorisotyö, nuorten osallisuus ja nuorten yhdenvertaisuus. Kärjessä on myös nuorten hyvinvointi ja digitaalinen nuorisotyö. Espoon kaupungin strategia on ymmärrettävä strategia toteutettavaksi, ja josta jokainen toimija pystyy löytämään omat kohtansa, joita toteuttaa.

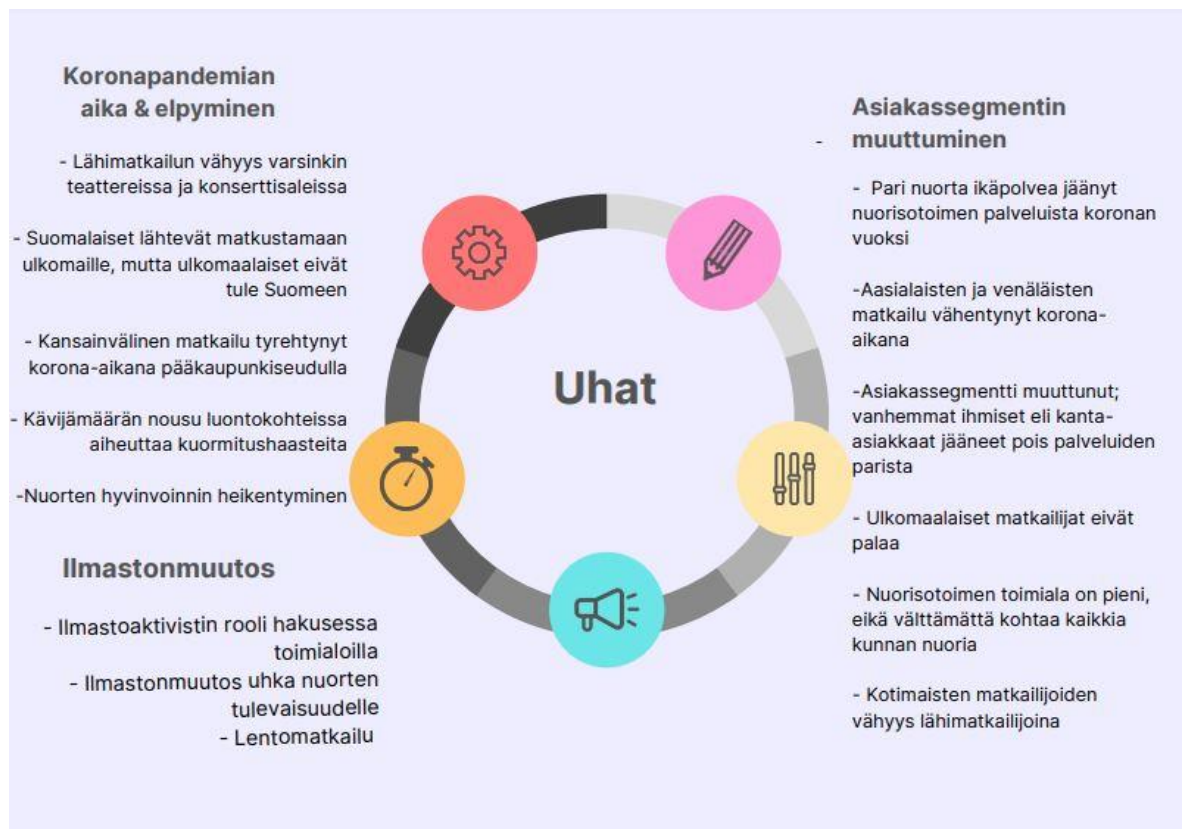
Kolme strategista tavoitetta Helsingin kaupungilla tulevaisuudessa ovat: Helsinki on eläväinen ja kansainvälisesti vetovoimainen matkailukaupunki, Helsinki on kansainvälisesti kestävyden edelläkävijä ja ratkaisija tapahtuma- ja matkailualoille, ja viimeisenä, että Helsinki on älykäs vierailukohde ja toimiva tapahtumakaupunki. Suuri tavoite on myös tiedolla johtaminen, joka on ihan ykköskärkiasioita Helsingin kaupungille. Tavoite on myös uudistaa matkailuneuvonnan konsepti lähiaikoina.

Hyvinvointi ja yhteisöllisyys on kaikessa toiminnassa lähtökohtana niin kulttuurin, nuorisotoimen kuin matkailunkin toimialalla. Espoon nuorisotoimella on esimerkiksi olemassa liikkuva nuorisotyö, joka kohtaa nuoria ja kulkee erilaisissa paikoissa sekä Espoossa, että muualla pääkaupunkiseudulla. Espoon nuorisotoimella on #hyväatekemistä, joka tarkoittaa sitä, että jokaisella nuorella on oikeus päästä mukavien asioiden äärelle. Nuoristiloissa voi päästä kokeilemaan esimerkiksi VR-laseja tai muuta pelaamista, joka voi esimerkiksi työtöillä jäädä muuten vieraaksi. Digitaalinen nuorisotyö mahdollistaa myös kansainvälisen nuorisotyön, joka voidaan toteuttaa esimerkiksi etänä. Myös kerhoja ja kurseja voi huomioida digitaalisilla välineillä.

Nuorisotyön toimiala tekee paljon yhteistyötä kulttuurin, liikunnan, koulujen ja muiden toimijoiden kanssa. Nuoret huomioidaan ja kohdataan yksilönä, mutta aina osana yhteisöä. Nuorisotyön on ehdottoman tärkeää tehdä yhteistyötä liikunnan, kulttuurin ja koulujen kanssa. Aina on mahdollisuus olla nuoria askeleen tai kaksi edellä, jos heille on aidosti läsnä ja heitä kuuntelee, ja osallistuu nuorten elämään. Leiri- ja retkitoiminta mahdollistaa myös nuorille paljon erilaisia aktiviteetteja ja kokemuksia, jotka eivät välttämättä muuten

ole heille mahdollisia. Nuorisopalvelun toiminta lukuun ottamatta kesätoimintaa on kaikki maksutonta. Myös tämä mahdollistaa vähävaraisille nuorille paljon uusia mahdollisuuksia kokea erilaisia asioita. Halutaan edistää yhdenvertaisuutta ja edistää sen avulla myös kansainvälisyyttä. Nuorilla on mahdollisuus lähteä esimerkiksi nuorisovaihtoon toiseen maahan.

Helsingin kaupungin matkailuneuvonnalla on luonteva yhteistyö kaupungin muiden virastojen kanssa. Yhteistyötä tehdään paljon myös kulttuurin ja vapaa-ajan kanssa, jotka liittyvät vahvasti tapahtumiin ja liikuntaan. Helsingin tekijät on verkosto, jossa on tällä hetkellä reilu sata yritystä, joiden kanssa toimiala tekee läheistä yhteistyötä viikoittain. Kansainväliseen matkailuun on tehty asiakasprofieileja, joiden avulla markkinointia kohdennetaan vastuullisesti. Asukkaiden asiakastytyväisyystutkimuksia on tehty viime kesänä, ja niissä otettiin selvää, miten helsinkiläiset suhtautuvat matkailuun ja sen vaikutuksiin. Kaupunkilaisten toiveet otetaan huomioon, ja niitä viedään eteenpäin kaupungissa.

Kuvio 9. SWOT- analyysi uhast

6.3.5. Matkailun ja toimialan yhteys, tavoitteet & haasteet

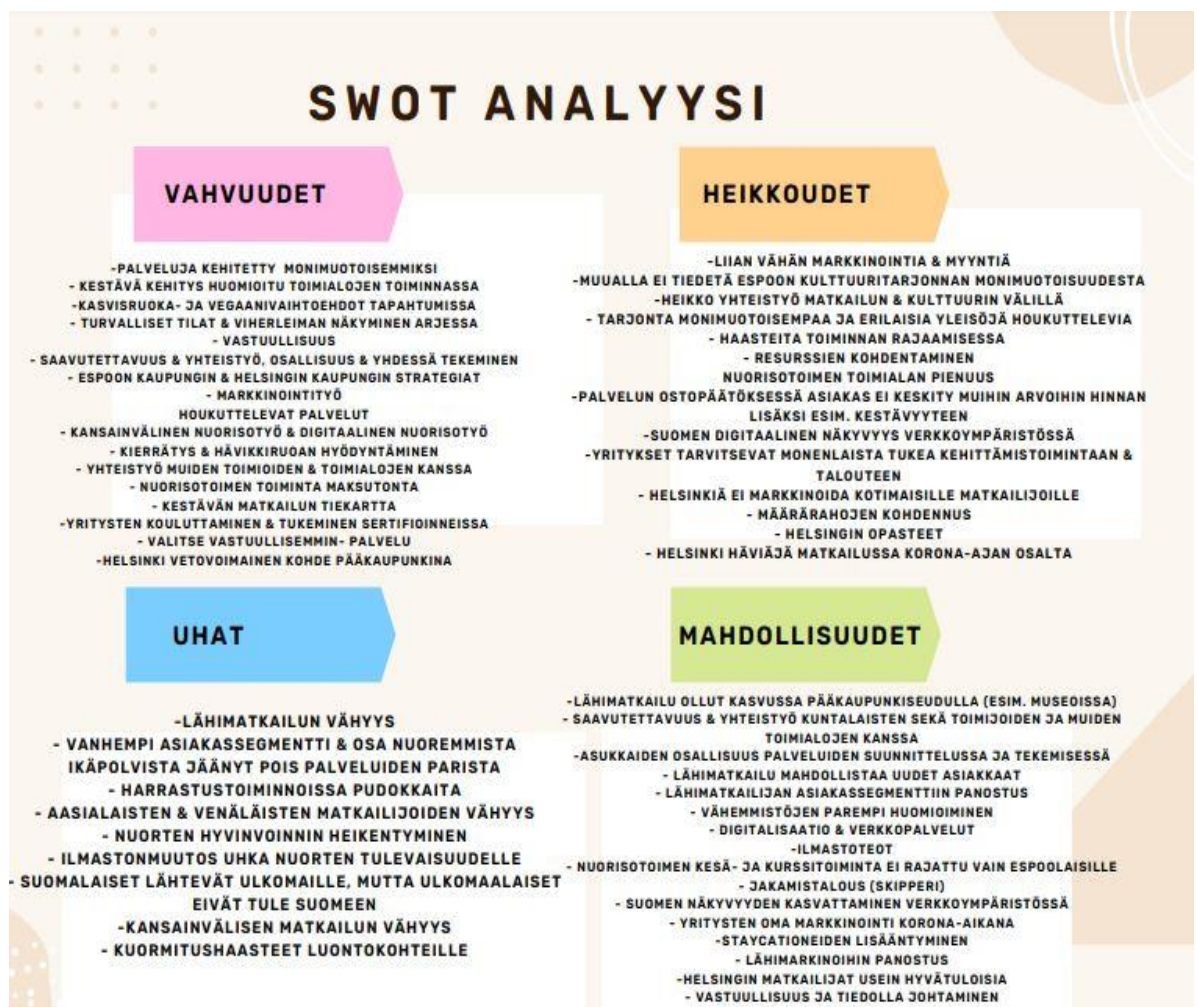
Kulttuurin toimialan haastattelussa tulee ilmi, että kulttuurin toimialalla ja Espoon kaupungilla tulisi olla enemmän markkinointia ja myyntiä toiminnassaan. Tarjontaa kaupungilla on, mutta valitettavasti muualla ei tiedetä, mitä hienoja kulttuurikohteita Espoolla olisi tarjota kävijöilleen. Tämä johtuu markkinoinnin puutteesta, kulttuurimatkoja ei markkinoida ulkomailla, ja Suomi tunnetaankin paremmin luonnostaan kuin kulttuuristaan. Tarjonta kulttuurin alalla voisi olla monimuotoisempaa ja erilaisia yleisöjä houkuttelevaa. Matkailuala tekee heikosti yhteistyötä kulttuurin toimialan kanssa, ja yhteistyö on yksipuolista. Yhteistyössä on paljon parantamisen varaa ja sitä pitäisi kehittää valtavasti.

Se, että nuorisotoimen toimialaa tarvitaan nyt enemmän kuin koskaan aikaisemmin, tarkoittaa sitä, että se tuo haasteita toiminnan rajaamisen ja kohdentamisen näkökulmasta. Nuorisotyössä on tyydyttävä siihen, että usein tullaan pari askelta nuorten perässä. On raskasta olla alalla, joka vaatii tiettyä herkkyyttä tunnistaa nuorten ilmiöitä ja asioita ja olla ajan hermoilla ja aina valmiina. Toimiala on pieni, eikä asioita voi ikinä tehdä yksin. Liikkuva nuoristyö kohtaa nuoria ja kulkee erilaisissa paikoissa, ja vie nuoristoiminnan puistoon tai rannoille. Kesä- ja kurssitoiminta ei ole rajattu vain Espoolaisille, muutkin voivat osallistua.

Suomi on maailmalta katsottuna aika pieni ja heikosti tunnettu kohde, joten haasteena on digitaalinen näkyvyys verkkoympäristössä matkailukohteena. Yritykset tarvitsevat monenlaista tukea kehittämistoimintaan ja talous on myös iso haaste koronapandemian jäljiltä. Pääkaupunkiseutu tarvitsee kansainvälistä matkailua, elinkeino ei elä pelkällä lähimatkailulla tai kotimaan matkailulla. Haasteet ovat suuret koronapandemian jäljiltä matkailualalla, mutta kasvun uralle olisi taas päästävä tulevaisuudessa. Suomen näkyvyyden kasvattaminen on suuri tavoite laajasti ajateltuna tulevaisuudelle. Panostuksessa on tällä hetkellä koronan jäljiltä Ruotsi ja Saksa eli lähimarkkinat, sillä Aasian ja Venäjän markkinat ovat jäissä koronan ja sodan vuoksi. Useimmiten Helsinki on sellainen kohde, että sitä tullaan katsomaan, kun on jo nähty Pariisi ja muut tämän tyyppiset kohteet, jolloin etsitään jotakin muuta.

Määrärahat matkailualalla voitaisiin kohdentaa paremmin, ja miettiä, mikä on se määräraha, jolla jotakin toimintaa halutaan edistää, jotta Helsingistä tulisi upea ja loistava kohde, ja mitä se edellyttää. Helsingin merellisyysstrategiaa pitäisi kehittää yhä enemmän, sekä myös vastuullisuutta ja tiedolla johtamista. Helsingin kaupungin opasteita pitäisi myös kehittää. Tämä vaatii paljon kehittämistyötä.

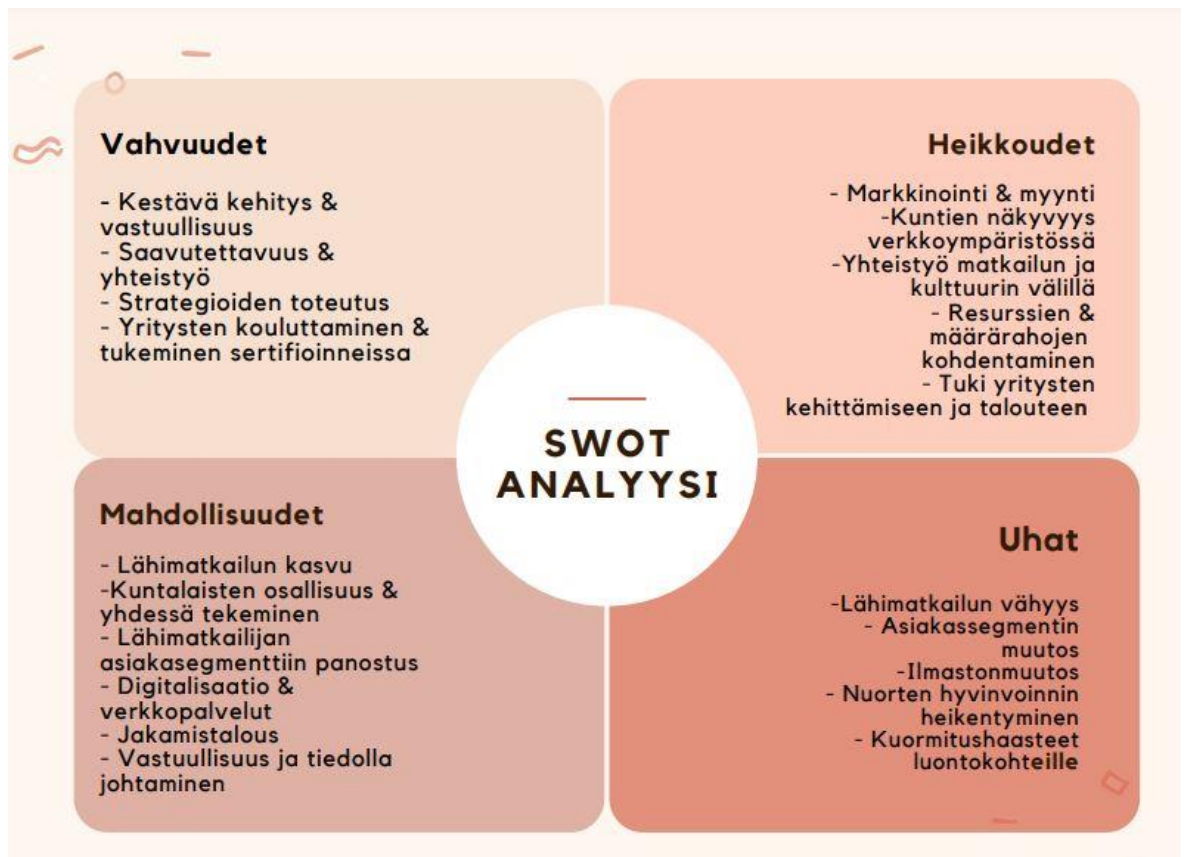
Tärkeimpiä teemoja Helsingin kaupungin matkailuyksikön tavoitteissa ovat vastuullisuus ja tiedolla johtaminen, joita kehitetään koko ajan. Helsingin kaupunki haluaa kerätä tulevaisuudessa tarpeeksi dataa, jota voidaan hyödyntää matkailun käyttövoimaksi. Tavoitteena koronapandemian jälkeen saada matkailu taas jaloilleen. Yksi tavoite on päästä vuoden 2019 lukuihin yöpymisissä, ja saada sitä kautta yrityksille liikevaihtoa ja käyttöasteiden nousua. Kestävyyteen liittyen on tavoitteena myös viipymän pidentäminen, joka on erittäin haastavaa.

Kuvio 10. SWOT-analyysi työversio

Ohessa ylempänä (Kuvio 10) on avattu kaikki sisäiset vahvuudet ja heikkoudet sekä ulkoiset uhat ja mahdollisuudet suurempana kokonaisuutena. Tämä versio on vielä alkuperäinen työversio, josta työstettiin vielä alempana näkyvä SWOT-analyysi (Kuvio 11), joka on tiivistelmä isommasta kokonaisuudesta. Vahvuutena toimialoilla olivat selkeästi kestävyys

ja vastuullisuus, joilla oli suurin rooli vahvuuksissa. Vahvuuksia olivat myös saavutettavuus ja yhteistyö, strategioiden toteutus, sekä yritysten kouluttaminen ja tukeminen sertifioiduissa. Sisäisiä heikkouksia toimialoilla olivat selkeimmin markkinointi ja myynti. Tämän jälkeen heikkouksia olivat muun muassa kuntien näkyvyys verkkoympäristössä, yhteistyö matkailun ja kulttuurin välillä, resurssit ja määrärahat, sekä tuki yritysten kehittämiseen ja talouteen. Ulkoisia mahdollisuuksia olivat selkeimmin lähimatkailun kasvu, sekä kuntalaisten osallisuus ja yhdessä tekeminen. Myös lähimatkailijan asiakassegmenttiin panostus, digitalisaatio, jakamistalous, sekä vastuullisuus ja tiedolla johtaminen olivat toimialojen ulkoisia mahdollisuuksia. Uhkia olivat toisaalta lähimatkailun vähyys, asiakassegmentin muutos, ilmastonmuutos, nuorten hyvinvoinnin heikentyminen, sekä kuormitushaasteet luontokohteille.

Kuvio 11. SWOT analyysi

7 Pohdinta ja johtopäätökset

Työn tavoitteena ja tutkimusongelmana oli selvittää, miten lähimatkailun edistäminen on yhteydessä kuntien toimialoihin: sivistys, kulttuuri, vapaa-aika ja elinkeinotoiminta. Ensimmäinen alatavoite oli; Millaisia mahdollisuuksia lähimatkailun edistäminen tuo eri toimialoille. Toinen alatavoite oli; Millaisia kehittämiskohtia toimialoilla on liittyen lähimatkailun edistämiseen. Näihin kysymyksiin pyrittiin saamaan vastaukset kvalitatiivisen tutkimuksen eli tässä tapauksessa teemahaastattelun avulla. Tavoitteena oli saada kerättyä tietoa kuntien lähimatkailun edistämisestä ja kehittämisestä ja niiden yhteyksistä kuntien toimialoihin sekä kartoittaa tämän tiedon avulla kuntien toimialojen kehittämiskohtia ja mahdollisuuksia. Kunnat Helsinki, Vantaa ja Espoo olivat mukana tutkimuksessa.

Teemahaastatteluita saatiin toteutettua yhteensä 5 kappaletta. Nämä haastattelut olivat kulttuurin, nuorisotoimen, sekä matkailun alalta. Haastattelut saatiin toteutettua Helsingin ja Espoon osalta, mutta Vantaa jäi tästä kolmikosta puuttumaan. Haastattelusta jäi puuttumaan myös toimialat sivistys ja elinkeinotoiminta, vaikkakin elinkeinotoiminta tuli jonkin verran esille matkailun edustajien haastatteluissa. Haastatteluita yritettiin saada toteutettua enemmän kuin viisi, mutta vastauksia saatiin vähän verrattuna siihen, kuinka paljon viestejä saatekirjeineen lähetettiin eri toimialojen edustajille.

Tuloksissa kävi ilmi, että lähimatkailu on kasvanut sekä Espoossa, että Helsingissä viime vuosina varsinkin koronapandemian aikana. Espoon kulttuurialalla kasvu on huomattu varsinkin ulkoilma- ja muissa museoissa. Helsingissä heinäkuu 2021 oli suosittua lähimatkailun osalta, vaikka muuten Helsinki olikin häviöjä verrattuna esimerkiksi Turkuun tai Saimaaseen. Tämä on yhteydessä aiemmin tietoperustassa käsiteltyyn lähimatkailun kasvuun. YLE:n (2021) artikkelissa puhuttiinkin lähimatkailun kasvusta viime vuosina. Artikkelin mukaan Suomi on jo monesti äänestetty parhaaksi luonto- ja matkailukohteeksi, ja kotimaassamme on monia upeita kohteita jokaiseen makuun. Tämän huomaa myös haastattelun tuloksista, joissa noteerataan, että Suomi on usein enemmän tunnettu luontokohteena kuin kulttuurikohteena. Koskinen & Tapola (2020) puhuvat artikkelissaan siitä, miten koronavirus on vaikuttanut lähimatkailun nousuun, koska kauemmas matkustaminen on ollut rajoitetumpaa kuin ennen. Haastattelun tuloksissa käydään läpi sitä, miten käy, jos koronapandemian jäljiltä kotimaiset matkailijat lähtevät ulkomaille, mutta ulkomaiset matkailijat eivät enää palaa Suomeen. Tämä on todellinen uhka koronapandemian jälkeen.

Toisaalta taas haastattelun tuloksissa tulee ilmi, että lähimatkailu ei ole ehkä kasvanut niin paljon, mitä se olisi voinut kasvaa koronapandemian aikana. Esimerkiksi kulttuurin alalla

kasvu on huomattu vain museoiden osalta, mutta muuten ihmisten määrä on vähentynyt huomattavasti johtuen siitä, että ulkomaiset matkailijat ovat olleet poissa pelistä viime vuosina. Helsingin kaupungin matkailuyksikön edustaja pohtikin sitä, onko lähimatkailu ylipääntään kasvanut viime vuosina. Tietoperustassa käsiteltiin vain lähimatkailun kasvua, mutta haastatteluissa tuli ilmi myös asian toinen laita. Varsinkin Helsinki oli vuonna 2021 selkeästi haastattelun tulosten perusteella häviöjä matkailun osalta. Nuorisotoimen alalla ei myöskään ole ollut paljoa lisäkävijöitä koronapandemian aikana, mutta toisaalta nuorisotoimen yhteys lähimatkailuun on vajavainen.

Haastattelun tuloksista selvisi, että kestävä kehitys ja vastuullisuus olivat todella tärkeässä roolissa jokaisella toimialalla, ja niitä noudatettiin toimialojen toiminnassa suurilta osin. Espoolla ja Helsingillä on molemmilla kestävä matkailun tiekartta, joka julkaistiin viime vuonna. Varsinkin Visit Espoo uskoo kestävä matkailun edistämiseksi kokonaisvaltaiseen edistämiseen, ja keskittyvät sekä taloudelliseen, sosiaaliseen että ympäristölliseen puoleen. Kuten tietoperustassa kävi ilmi, Suomen YK-liiton (s.a.) mukaan kestävä kehitys huomioi ympäristöllisten tekijöiden lisäksi myös taloudellisen ja sosiaalisen näkökulman. Näitä kestävä kehityksen periaatteita Helsinki ja Espoo sekä toimialat näyttävät noudattavan tiiviisti.

Matkailualalla kaikkien tavoite on haastattelun tulosten mukaan, miten saada kuluttajien valinnat kohdistumaan yhä enemmän kestäviin palveluihin. Edelheim ja Ilola (2017) puhuvatkin siitä, että kestävä matkailua olisi toteutettu matkailualalla käytännössä hyvin vähän, vaikka myönteiset vaikutukset tunnistetaankin. Matkailu on kuitenkin toimialana ja elinkeinona osa kapitalistista järjestelmää ja arvomaailmaa, ja usein toimintaa suunnitellaan lyhytaikaista taloudellista hyötyä ajatellen. Tämä ei kuitenkaan käy ilmi haastattelun tuloksista, ja toimialat, sekä Helsinki ja Espoo vakuuttavat noudattavan kestävä kehityksen periaatteita toiminnassaan kaikilta osin. Tietysti totuus on, että varsinkin lentomatkustus aiheuttaa suuren osan päästöistä matkailualalla, vaikkakin lähimatkailu on kestävämpi vaihtoehto. Matkailu onkin kuormitushaaste ilmastolle niin tietoperustan asiantuntijoiden kuin haastattelun tulosten osalta.

Helsinki ja Espoo noudattavat ”Espoo tarinaa” sekä ”Helsingin kasvun paikkaa” toiminnassaan, ja strategian noudattaminen on kaikilla toimialoilla tärkeä osa toimintaa. Kaikilla toimialoilla on kärkitavoitteet, jotka pohjautuvat kunnan strategiaan. Toimialoilla on myös omia sisäisiä strategioita, jotka ovat pohjautuneet kunnan strategiasta. Tietoperustassa käsiteltiin laajemmin sekä Helsingin, että Espoon strategioita. Strategiset tavoitteet, jotka

kävivät ilmi haastattelun tuloksissa, ovat yhteydessä strategiaan molempien kuntien kohdalla. Valitettavasti Vantaan strategian toteutus jäi kokonaan pois, siltä Vantaalta ei saatu yhtäkään haastateltavaa tutkimukseen. Kaikki strategiset linjaukset, jotka strategiassa on koskien matkailua, poimitaan, ja ne pitää näkyä matkailuyksikön toiminnassa jollain tavalla. Tietoperustassa en käsitellyt strategioita matkailun näkökulmasta.

Haastattelun tuloksissa selvisi, että jokainen toimiala tekee paljon yhteistyötä eri toimijoiden kanssa. Esimerkiksi nuorisotyö tekee yhteistyötä kulttuurin, liikunnan ja koulujen kanssa. Helsingin kaupungin matkailuneuvonnalla on taas paljon yhteistyötä kaupungin virastojen kanssa. Matkailuyksikkö ja neuvonta tekevät myös yhteistyötä kulttuurin ja vapaa-ajan kanssa. Matkailuala tekee yhteistyötä myös monen eri yrityksen kanssa. Yhteistyötä tehdään myös asukkaiden kanssa, ja heillä onkin mahdollisuus osallistua yhdessä tekemiseen kunnan palveluihin liittyen. Kuitenkin haastatteluista tulee ilmi, että yhteistyö esimerkiksi kulttuurin ja matkailun välillä on jäänyt vähäiseksi, ja siinä olisi vielä paljon kehitettävää. Lopputulos oli, että yhteistyötä varsinkin kulttuurin ja matkailun välillä voisi olla enemmän. Nuorisotoimen ja matkailun yhteys jäi taas hyvin puutteelliseksi.

Suurimpia tavoitteita koronapandemian jäljiltä matkailun alalla oli saada matkailu taas jaloilleen koronapandemian jäljiltä. Helsingin kaupungin matkailuyksiköllä oli tavoitteena päästä vuoden 2019 lukuihin yöpymisissä ja saada sitä kautta yrityksille liikevaihtoa ja käyttöasteiden nousua. Visit Espoolla tavoitteena oli myös kasvun uralle pääseminen, ja siihen liittyen haasteet ovat suuret matkailualalla. Suomen näkyvyyden kasvattaminen on myös suuri tavoite tulevaisuudelle. Panostuksessa on tällä hetkellä koronan jäljiltä Ruotsi ja Saksa eli lähimarkkinat, sillä Aasian ja Venäjän markkinat ovat jäissä koronan ja sodan vuoksi. Tietoperustassa käsiteltiin lähimatkailua kotimaan ja lähialueiden osalta, mutta haastattelun tuloksissa tuli myös ilmi, että lähimarkkinoista matkailualalla puhutaan myös Ruotsin ja Saksan osalta. Haastattelun tuloksissa puhuttiin myös paljon siitä, miten aasialaiset ja venäläiset matkailijat ovat jääneet lähes kokonaan pois Suomesta koronapandemian ja sodan jäljiltä. Matkailuelinkeino ei selkeästi pärjää pelkällä kotimaan matkailulla, joten ulkomaalaisia odotetaan jo takaisin koronapandemian elpymisen jälkeen. Ulkomaalaisten matkailu Suomessa on siis tärkeää, ja sitä tarvitsevat jokainen käsitelty toimiala ja kunta.

7.1 Tutkimuskysymyksiin vastaaminen

Tutkimuksen alaongelmiin löytyi vastaukset kartoittaessa mahdollisuuksia ja kehittämiskohtia, mutta varsinkin mahdollisuuksien yhteys lähimatkailuun jäi jonkin verran puutteelliseksi. Ongelmana oli, että haastattelut olivat suurimmaksi osaksi matkailualalta, jolloin lähimatkailun yhteys tutkittaviin toimialoihin jäi vajavaiseksi. Mahdollisuuksia ja kehittämiskohteita kartoitettiin kuitenkin haastattelusta saatujen tulosten pohjalta varsin selkeästi. Mahdollisuudet ja kehittämiskohdat liittyivät suurilta osin toimialojen sisäisiin mahdollisuuksiin ja kehittämiskohtiin, ja siksi yhteys lähimatkailun kanssa jäi suurilta osin vajavaiseksi. Matkailu tuli kuitenkin ilmi monessa mahdollisuudessa ja kehittämiskohdassa, sillä haastateltavia oli matkailualalta yhteensä kolme. Mahdollisuudet ja kehittämiskohdat käsitellään myöhemmin tämän luvun alakappaleessa.

Pääongelmaan vastaus jäi myöskin puutteelliseksi johtuen samasta ongelmasta, eli haastattelujen toteutuksesta suurimmaksi osaksi matkailualan edustajien kesken. Kuitenkin kulttuurin toimialan yhteys lähimatkailuun tuli selväksi haastattelun tuloksia analysoidessa. Yhteys lähimatkailuun oli selkeä esimerkiksi museoiden ja muiden kulttuurikohteiden osalta, joissa on vierailut selkeästi paljon lähimatkailijoita viime vuosina. Kulttuuritoiminnan yhteistyö matkailun kanssa oli heikkoa, ja sitä olisi kehitettävä tulevaisuudessa. Nuorisotoimen yhteys lähimatkailuun ei ollut yhtä selkeä kuin kulttuurin, mutta yhteyttä löytyi esimerkiksi kesätoiminnan osalta, joka ei ole rajattu pelkästään Espoolaisille. Tässä näkyi selkeä mahdollisuus lähimatkailulle.

Tulosten avulla voidaan päätellä, että lähimatkailun edistämisen yhteys toimialoihin on hieman epäselkeä, kulttuurin toimialan ollessa poikkeus. Tämä tutkimus oli silti tärkeä, sillä siitä sai paljon hyödyllistä tietoa varsinkin mahdollisuuksien ja kehittämiskohtien muodossa. SWOT-analyysi auttoi myös paljon tulosten analysointia, kun tulokset voitiin jaotella vahvuuksiin, heikkouksiin, uhkiin ja mahdollisuuksiin. Myös toimeksiantoyritys sai tämän tutkimuksen avulla tärkeää tietoa siitä, mikä oli lähimatkailun edistämisen yhteys toimialoihin, ja mitkä olivat tärkeimmät mahdollisuudet ja kehittämiskohdat.

7.2 Lähimatkailun edistämisen mahdollisuudet

Tarkoituksena tutkimuksessa oli selvittää, millaisia mahdollisuuksia lähimatkailun edistäminen tuo eri toimialoille. Haastattelun tuloksista kartoitettiin mahdollisuudet SWOT-analyysin avulla. Mahdollisuudet olivat suurimmaksi osaksi toimialojen mahdollisuuksia, mutta tässä alaluvussa pyrittiin etsimään niiden yhteyttä lähimatkailuun.

Kun lähimatkailua edistetään matkailualan toimesta, on mahdollisuutena tehdä yhteistyötä eri kuntalaisten, toimijoiden ja eri toimialojen kanssa. Yhteistyö mahdollistaa yhdessä tekemisen, ja esimerkiksi palveluiden luomisen yhteistyössä eri toimialojen kesken. Pääkaupunkiseudulla voitaisiin paketoita kulttuurimatkoja yhdessä, ja myydä niitä yhdessä eteenpäin. Kun asukkaat ovat osallisena palveluiden suunnittelussa ja tekemisessä, saadaan palveluista yhä persoonallisempia ja kasvatettua yhteisöllisyyttä kunnan sisällä.

Lähimatkailun edistäminen mahdollistaa uusia asiakkaita toimialoille, varsinkin kulttuurin ja vapaa-ajan toimialoille. Erilaiset kulttuurikohteet, nähtävyydet sekä vapaa-ajan palvelut ja niihin panostaminen kehittämistyöllä houkuttelee yhä erilaisempia yleisöjä palveluiden pariin. Lähimatkailijan asiakassegmenttiin panostus ja sen kokonaisvaltainen ymmärrys mahdollistaa palvelujen kohdentamisen tietyille ryhmälle. Vähemmistöjen parempi huomiointi eri toimialojen palveluissa mahdollistaa monimuotoisuuden lisääntymisen kuntien sisällä, ja sitä kautta myös palveluiden monimuotoistumisen. Tämä mahdollistaa yhä persoonallisempia ja yksilöidympiä palveluja erilaisille ihmisryhmille ja matkailijoille.

Digitalisaatio on lisääntynyt huomattavasti lähivuosina erityisesti nuorisotoimen, kulttuurin ja matkailun alalla. Korona-aikana tapahtui valtava harppaus digitalisaatioon, ja verkkopalveluihin varsinkin nuorisotoimen alalla. Digitalisaatio mahdollistaa erilaiset matkailun sovellukset ja palvelut verkossa, jotka auttavat matkailijaa esimerkiksi tietyssä matkakohteessa vieraillessa. Digitalisaatio mahdollistaa myös matkojen varaamisen helposti nettissä, koskien sekä hotelleja, ja muita majoituskohteita, että eri nähtävyyksiä ja vierailukohteita.

Lähimatkailua edistäessä voidaan keskittyä kestäväyyteen, sekä vastuullisuuteen yhä enemmän sen ollessa parempi vaihtoehto ilmastolle kuin ulkomaan matkailu. Suomessa on paljon kestäviä palveluja ja tuotteita matkailijoille, ja usein kun matkailija valitsee Suomen kohteeseen, hän valitsee myös kestäväyyden. Yrityksille vastuullisuus ja kestäväyyden tavoittelu palveluissa on mahdollisuus saada uusia asiakkaita tulevaisuudessa, ihmisten valitessa yhä useimmin kestäviä palveluita.

Nuorisotoimen kurssitoiminta ei ole suunnattu vain Espoolaisille, joka on mahdollisuus lähimatkailulle nuorisotoimen alalla. Kurssitoimintaan voi osallistua mistä päin Suomea ta-

hansa, ja se yhdistää nuoria kokemaan uusia elämyksiä yhdessä. Jakamistaloudesta matkailualalla hyvä esimerkki on Skipperi, joka on veneiden vuokraajapalvelu. Mitä enemmän tällaisia palveluita saadaan jakamistalouteen, sitä kestävämmiin myös matkailua pystytään rakentamaan.

Suomen näkyvyyden kasvattaminen verkkoympäristössä on kehittämiskohta, mutta samalla mahdollisuus. Verkkoympäristön näkyvyys toisi uusia asiakkaita niin maailmalta kuin kotimaasta, tietoisuuden Suomesta matkailumaana noustessa ja matkailijoiden kiinnostuessa Suomesta kohteena. Lähimatkailua edistäessä näkyvyyden kasvattaminen on tärkeää myös kotimaan matkailun osalta. Markkinointi on lähimatkailun edistämässä muutenkin tärkeä mahdollisuus. Mitä enemmän esimerkiksi Helsinkiä mainostetaan varsinkin kotimaisille matkailijoille, sitä enemmän heitä saadaan matkustamaan lähiseuduille ja Suomen sisällä. Markkinointi tuo esimerkiksi kulttuurin ja vapaa-ajan toimialalle mahdollisesti paljon uusia asiakkaita. Kun näitä asiakassegmenttejä tunnistetaan yhä laajemmin, voidaan heille kehitellä yhä enemmän sopivia palveluita.

Staycationit ovat lisääntyneet paljon helsinkiläisten keskuudessa haastattelujen tulosten perusteella. Tämä on mahdollisuus vapaa-ajan toimialalle saada lisää hotellissa yöpyviä asiakkaita. Matkustaessa omassa kotikaupungissaan matkailijat käyttävät myös oman kaupunkinsa palveluita yhä enemmän, mikä tuo kaupungille paljon lisätuloja. Helsingissä matkailevat ihmiset ovat haastattelun tulosten perusteella usein hyvätuloisia, joka on positiivinen asia kaupungille, ja mahdollisuus varsinkin toimialoille kulttuuri ja vapaa-aika. Matkailijat käyttävät mahdollisesti kalliimpia palveluita vieraillessaan Helsingissä. Varsinkin kotimaiset matkailijat, jotka tulevat muista kunnista tai kaupungeista, panostavat usein rahallisesti tullessaan vierailemaan pääkaupunkiin.

7.3 Lähimatkailun edistämisen kehittämiskohteet

Tarkoituksena tutkimuksessa oli selvittää, millaisia kehittämiskohtia kuntien toimialoilla on liittyen lähimatkailun edistämiseen. Haastattelun tuloksista kartoitettiin uhat ja heikkoudet SWOT-analyysin avulla. Tavoitteena oli kartoittaa tämän tiedon avulla kuntien toimialojen kehittämiskohtia. Tässä alaluvussa kehittämiskohdista etsittiin myös yhteyttä lähimatkailuun.

Kuntien toimialat voisivat keskittyä lähimatkailijan asiakassegmenttiin enemmän, ja kehittää asiakassegmenttiä selkeämpään suuntaan. Voittaisiin miettiä, millainen asiakassegmentti lähimatkailija on, ja miten tämä asiakassegmentti yleensä käyttäytyy, ja sen perusteella luoda ja kehittää toimialojen palveluita. Toimialojen tulisi lisätä markkinointia ja myyntiä liittyen lähialueiden palveluntarjontaan. Kotimaisia lähimatkailijoita tulisi houkuttaa enemmän markkinoiden tiettyjä kuntia tai kaupunkeja kotimaisille matkailijoille. Koronapandemiana aikana Helsinki markkinoi kaupunkia poikkeuksellisesti kotimaisille matkailijoille, mutta tätä markkinointia tulisi tehdä säännöllisesti ja enemmän, jotta saataisiin yhä enemmän kotimaisia matkailijoita esimerkiksi Helsinkiin. Markkinoinnissa olisi kuitenkin otettava huomioon esimerkiksi luontokohteiden kuormitushaasteet lähimatkailijoiden lisääntyessä.

Nuorisotoimen alalla oli puhe ilmastoaktivistin roolin omaksumisesta. Tämä olisi tärkeää etenkin tulevaisuudessa, varsinkin kyseisellä toimialalla, jossa on kyseessä nuoret ihmiset, joiden elämään ilmastonmuutoksella on varmasti paljon vaikutusta. Ilmastoasiat ja niiden omaksuminen, sekä tiedon jakaminen nuorille on myös osa vastuullista ja kestävästä toimintaa.

Kulttuurin toimialan haastattelussa käsiteltiin matkailun ja kulttuurin toimialan yhteistyötä. Tämä yhteistyö on jäänyt kulttuurin toimialan edustajan mukaan yksipuoliseksi, ja sitä tulisi kehittää tulevaisuudessa valtavasti parempaan suuntaan. Matkailun ja kulttuurin selkeä yhteistyö olisi tärkeää, jotta palveluita voitaisiin tarjota ja kohdentaa yhä moninaisemmalle yleisölle. Kulttuurin tarjonta voisi myös ottaa huomioon sen moninaisuuden kehittämisen, ja sen olisi myös keskityttävä houkuttelemaan erilaisia yleisöjä.

Kulttuurin, nuorisotoimen sekä matkailun toimialojen edustajien kanssa oli puhe myös resursseista ja niiden määrästä. Ongelmana on usein se, miten resurssit kohdennetaan oikein, ei niinkään resurssien puute. Resurssien oikeaan kohdentamiseen tulisi keskittyä yhä enemmän eri toimialoilla, ja ottaa huomioon henkilökunnan osaaminen ja heidän oikeanlainen kouluttamisensa. Määrärahat matkailualalla voitaisiin kohdentaa paremmin, ja miettiä, mikä on se määräraha, jolla jotakin toimintaa halutaan edistää, jotta Helsingistä tulisi upea ja loistava kohde, ja mitä se edellyttää.

Suomen digitaalinen näkyvyys verkossa on hyvin vähäinen, ja sitä tulisikin tulevaisuudessa kehittää parempaan suuntaan. Suomen parempi näkyvyys verkossa toisi mahdolli-

sesti myös lisää matkailijoita muualta maailmasta. Parempi verkkonäkyvyys voisi mahdollisesti myös lisätä lähimatkailijoiden määrää, siinä missä kotimaiset matkailijat huomaisivat yhä enenevässä määrin Suomen potentiaalisuuden matkailumaana.

Helsingin opasteita tulisi kehittää niin, että muualta tulevat matkailijat saisivat selkeän käsityksen siitä, missä mitkäkin nähtävyydet sijaitsevat kaupungissa. Opasteiden kehittäminen ja parantaminen toisi helpotusta myös kotimaisille matkailijoille, joilla ei ole aiempaa kokemusta esimerkiksi Helsingissä liikkumisesta. Kaupungissa vierailevat matkailijat, ja esimerkiksi he, keillä ei ole käytössään älylaitteita, joiden avulla voisivat suunnistaa, löytäisivät kohteet ja nähtävyydet helpommin selkeiden opasteiden avulla.

7.4 Tutkimuksen uskottavuus ja luotettavuus

Laadullisessa tutkimuksessa arvioidaan yleensä tutkimuksen uskottavuutta ja luotettavuutta. Tutkimuksen luotettavuus eli reliabiliteetti kertoo, miten luotettavasti ja toistettavasti tutkimusmenetelmä mittaa kyseistä ilmiötä. Toistettavuus taas viittaa tutkijan kykyyn tuottaa tutkimus. Toistettavuus ja todennettavuus vaativat tutkimuksessa noudatettavan tiedeyhteisön toimintatapoja eli että työ tehdään, tallennetaan, esitetään ja tulokset arvioidaan rehellisesti, huolellisesti ja tarkasti. (Avoin tiede 2022).

Opinnäytetyössä tutkimuksen luotettavuus tuli ilmi tutkimusmenetelmänä käytetyn haastattelun avulla. Haastatteluita oli 5 kappaletta, ja ne olivat tietoperustassa käsiteltyjen toimialojen edustajia. Osa haastateltavista oli kuitenkin matkailun toimialalta, jota ei erikseen käsitelty tietoperustassa, paitsi lähimatkailun osalta. Toistettavuus ilmeni myöskin haastattelutulosten ja tietoperustan sekä pohdinnan yhteydestä. Työ on tehty rehellisesti, huolellisesti ja tarkasti ja siinä on noudatettu tiedeyhteisön toimintatapoja.

Luotettavuudella kuvataan myös analyysin johdonmukaisuutta ja mittaustulosten toistettavuutta. Käsitteiden täytyy sopia tutkimusongelman ja aineiston sisältöön. Tutkimuksen luotettavuutta tulee arvioida koko tutkimuksen ajan. Tutkimuksen tulokseen voidaan päätyä erilaisilla lähestymistavoilla, kun siinä käytetään erilaisia aineistoja, teorioita ja näkökulmia. Esimerkiksi haastattelussa esitestaus muutamalla henkilöllä lisää sen luotettavuutta. (Jyväskylän yliopisto 2021.) Kun pohditaan luotettavuutta, on hyvä miettiä, kuinka tutkimusaihe on vaikuttanut tutkimukseen osallistuvien vastauksiin. Tutkimustuloksiin on hyvä suhtautua kriittisesti, ja pohtia mistä ne kertovat. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006.)

Opinnäytetyössä toteutui joiltain osin myös luotettavuus, analyysin ollessa johdonmukainen, mutta tulokset eivät täysin vastanneet pääongelmaan. Tulokset oli tutkimuksessa johdettu haastattelukysymysten mukaan, jotka olivat johdettu tietoperustasta. Käsitteet sopivat tutkimusongelmaan ja aineiston sisältöön. Haastattelukysymykset esitettiin muutamalla henkilöllä, ja palaute oli niihin liittyen positiivista. Tutkimustuloksiin suhtauduttiin kriittisesti ja niitä pohdittiin pohdinta osuudessa.

7.5 Oma oppiminen

Opinnäytetyön suunnitelma tehtiin jo vuoden 2021 syksyllä. Teoriaosuus syntyi syksyllä, mutta opinnäytetyöstä oli taukoa joulukuun ja tammikuun ajan. Tämän jälkeen teoriaosuutta korjailtiin ja tutkimusmenetelmää käsiteltiin työssä. Haastattelukysymykset ja saattekirje sekä haastattelun toteutukset tehtiin maaliskuuhuhtikuussa 2022. Tutkimuksen tulokset ja pohdintaosuus tehtiin huhti-toukokuussa 2022. Työ valmistui toukokuun lopulla 2022.

Opinnäytetyöprosessi oli mielenkiintoinen ja haastava, sekä opettavainen. Tavoitteet, jotka asetettiin, myös saavutettiin. Tavoitteena oli oppia uutta lähimatkailusta ja siihen liittyvistä ilmiöistä, ja löytää selkeästi mahdollisuuksia ja kehittämiskohtia toimialoilta. Opinnäytetyötä tehdessä tuli tekijälle selkeäksi teemaksi myös kuntien toiminta organisaatioina. Oli mielenkiintoista oppia paljon uutta aiheesta, ja löytää toimeksiantoyritykselle kattavaa informaatiota lähimatkailun yhteydestä toimialoihin, sekä mahdollisuuksia ja kehittämiskohtia.

Tutkimuskysymyksiin saatiin vastaus, vaikkakin hieman puutteellisesti. Opinnäytetyössä suurin oppi oli, että lähimatkailun yhteys toimialoihin, joista haastatteluja syntyi, ei ollutkaan niin selkeä kuin aluksi olisi luullut. Alun perin tavoitteena oli saada enemmän haastatteluja, ja useammalta eri toimialalta. Varsinkin sivistyksen poisjääminen jäi harmittamaan. Lisäksi Vantaalta ei saatu ollenkaan haastatteluja. Kaiken kaikkiaan kuitenkin opinnäytetyö pysyi aikataulussa ja tulokset, jotka saatiin, olivat kattavia.

Lähteet

Aira, M. 2005. Laadullisen tutkimuksen arviointi. Luettavissa: <https://www.duodecimlehti.fi/xmedia/duo/duo94977.pdf>. Luettu: 16.02.2022

Avoin tiede. 2022. Todennettavuus ja toistettavuus. Luettavissa: <https://avointiede.fi/fi/ajankohtaista/todennettavuus-ja-toistettavuus>. Luettu: 02.03.2022.

Benjamin, S. 2014. Kulttuuri-identiteetti- Merkitys kehitykselle ja kotoutumiselle. Helsingin yliopisto. Tallinna: K-Print. Luettavissa: https://www.kulttuuriperintokasvatus.fi/wp-content/uploads/2015/04/Kulttuuri-identiteetti_ja_kasvatus.pdf#page=56. Luettu 19.10.2021.

Business Finland. 2022. Lähimatkailu palautuu kaukomatkailua nopeammin. Luettavissa: <https://www.businessfinland.fi/ajankohtaista/uutiset/tiedotteet/2021/lahimatkailu-palautuu-kaukomatkailua-nopeammin>. Luettu: 14.02.2022.

Business Finland. 2021. Viisi matkailun kuluttajatrendiä vuodelle 2022. Luettavissa: <https://finlandtravel.fi/fi/viisi-matkailun-kuluttajatrendia-vuodelle-2022/>. Luettu: 23.02.2022.

Edelheim, J. & Ilola, H. 2017. Matkailututkimuksen avainkäsitteet. s. 235-240. Lapland University Press. Rovaniemi.

Espoon kaupunki. s.a. Organisaatio. Luettavissa: <https://www.espoo.fi/fi/espoo-kaupunki/organisaatio>. Luettu: 26.10.2021.

Espoon kaupunki. 2021. Espoon kaupungin strategia. Luettavissa: <https://www.epoo.fi/fi/espoo-kaupunki/espoo-tarina>. Luettu: 27.10.2021.

Helsingin kaupunki. s.a. Kaupunginhallituksen elinkeinojaosto. Luettavissa: <https://www.hel.fi/helsinki/fi/kaupunki-ja-hallinto/paatoksenteko/jaostot/elinkeinojaosto/>. Luettu: 12.11.2021.

Helsingin kaupunki. s.a. Helsingin kaupungin organisaatio. Luettavissa: <https://www.hel.fi/helsinki/fi/kaupunki-ja-hallinto/hallinto/organisaatio/>. Luettu: 26.10.2021.

Helsingin kaupunki. 2021. Valinnat, ohjelmat ja painopisteet. Luettavissa: <https://www.hel.fi/fi/paatoksenteko-ja-hallinto/strategia-ja-talous/strategia/valinnat-ohjelmat-ja-painopisteet>. Luettu: 17.11.2021.

Helsingin kaupunki. s.a. Yleistietoa Helsingistä. Luettavissa: <https://www.hel.fi/helsinki/fi/kaupunki-ja-hallinto/tietoa-helsingista/yleistietoa-helsingista/>. Luettu: 14.02.2022.

Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2001. Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Yliopistopaino. Helsinki.

Hokkanen, L., Saarinen, J. & Tervo-Kankare, K. 2016. Matkailun kysyntä, sopeutuminen ja ilmastonmuutos. Matkailututkimus, 1, s. 59-68. Oulun yliopisto, Maantieteen tutkimusyksikkö. Luettavissa: <https://journal.fi/matkailututkimus/article/view/90941/50054?acceptCookies=1>. Luettu: 05.11.2021.

Hyvärinen, M. Suoninen, E. & Vuori, J. 2022. Haastattelut. Tietoarkisto. Luettavissa: <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/laadullisen-tutkimuksen-aineistot/haastattelut/>. Luettu: 16.02.2022.

Ikola-Norrbacka, R. 2021. Liikunta ja vapaa-aika osana tulevaisuuden kunnan elinvoimaisuutta. Hallintoakatemia. Luettavissa: <https://hallintoakatemia.fi/liikunta-ja-vapaa-aika-osana-tulevaisuuden-kunnan-elinvoimaisuutta/>. Luettu: 12.11.2021.

Interkontti. 2021. Luettavissa: <https://www.interkontti.fi/>. Luettu: 4.11.2021.

Jyväskylän yliopisto. 2000. Haasteena haastattelu. Viestintätieteiden yliopistoverkosto. Puheviestintä. Luettavissa: <https://www.jyu.fi/viesti/verkkotuotanto/haastattelu/>. Luettu: 21.02.2022.

Jyväskylän yliopisto. 2021. Koppa. Tutkimuksen toteuttaminen. Luettavissa: <https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/menetelmapolkuja/tutkimusprosessi/tutkimuksen-toteuttaminen#tutkimustulosten-luotettavuus>- Luettu: 02.03.2022.

Kaksonen, T., Ojuva, J. & Ouallen, P. 2012. Minne menet matkailu? Näkökulmia matkailun ennakkointiin, osa I. Matkailualan tutkimus- ja koulutusinstituutti. Rovaniemi.

Kluukeri, I. 2015. Lähimatkailusta tuli vastatrendi massaturismille: "Huvipuistojen elämykset ovat pikakulutusta". YLE. Luettavissa: <https://yle.fi/uutiset/3-8132614>- Luettu: 14.02.2022.

Koskinen, A. & Tapola, K. 2020. Tuhannet suomalaiset perheet ovat ensi viikolla ilma suunnitelmia- äiti: "Jos menisi vaikka uimaan, edes jotain pientä". YLE. Luettavissa: <https://yle.fi/uutiset/3-11583012>. Luettu: 23.02.2022.

Kuntaliitto. 2019. Kuntien elinkeinopolitiikka. Luettavissa: <https://www.kuntaliitto.fi/elinvoima-ja-tyollisyys/kuntien-elinkeinopolitiikka>. Luettu: 12.11.2021.

Kuntaliitto. 2021. Kuntien kulttuuritoiminta. Luettavissa: <https://www.kuntaliitto.fi/opetus-ja-kulttuuri/kunnan-kulttuuritoiminta/kuntien-kulttuuritoiminta>. Luettu: 11.11.2021.

Lahti, V., Mero, P. & Rekola, S. 2021. Sivistys on elinvoimaisuustekijä, joka ansaitsee kuntavaaleissa nykyistä suuremman huomion. Sitra. Luettavissa: <https://www.sitra.fi/blogit/sivistys-on-elinvoimaisuustekija-joka-ansaitsee-kuntavaaleissa-nykyista-suuremman-huomion/>. Luettu: 12.11.2021.

Länsimäki, M. 2007. Kotimaisten kielten keskus. Kulttuuria ja sivistystä. Luettavissa: https://www.kotus.fi/nyt/kolumnit_artikkelit_ja_esitelmat/kieli-ikuna_%281996_2010%29/kulttuuria_ja_sivistysta. Luettu: 22.10.2021.

Maaseudun Tulevaisuus. 2021. Luettavissa: <https://www.maaseuduntulevaisuus.fi/ihmiset-kulttuuri/artikkeli-1.1233776>. Luettu 27.09.2021.

Marjakangas, A. 2011. Ilmastonmuutos lähiluonnossamme. Mediapinta. Tampere. Luettavissa: <http://www.mediapinta.fi/naytteet/pdf/9789522353511.pdf>. Luettu: 19.10.2021.

Marski, L. 2021. Työ- ja elinkeinoministeriö. Matkailun suuntana kestävä ja turvallinen tulevaisuus. Luettavissa: https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/162841/TEM_2021_01_t.pdf. Luettu: 11.02.2022.

Nelskylä, L. 2018. Helsinkiläiset löysivät oman kaupunkinsa hotellipalvelut- "Staycation on eräänlainen illuusio ulkomaanmatkasta" YLE. Luettavissa: <https://yle.fi/uutiset/3-10111513>. Luettu: 14.02.2022.

Ohtonen, P. 2020. Matkailualan tilastoja ja koronaepidemian vaikutustutkimuksia. SUN-3AMK Sparraa Uuteen Nousuun- hankkeen tutkimus. Haaga-Helia Ammattikorkeakoulu. Luettavissa: <https://www.haaga-helia.fi/sites/default/files/file/2021-04/matkailualan-tilastoja-ja-koronaepidemian-vaikutustutkimuksia.pdf>. Luettu: 14.02.2022.

Ojanen, E. 2000. Kansanvalistusseura. Kansalaisyhteiskunta. Sivistys on täydempää ihmisyyttä. Luettavissa: <https://kansalaisyhteiskunta.fi/tietopankki/sivistys-on-taydempaa-ihmisyytta/>. Luettu: 22.10.2021.

Opetus- ja kulttuuriministeriö. s.a. Kuntien kulttuuritoiminta. Luettavissa: <https://okm.fi/kuntien-kulttuuritoiminta>. Luettu: 11.11.2021.

Pöysä, A. 2021. Miten matkailemme koronan jälkeen? Apu. Luettavissa: <https://www.apu.fi/artikkelit/miten-matkailemme-koronan-jalkeen>. Luettu: 23.02.2022.

Rantala, K. 2021. Luontoelämyksiä haikailevat suomalaiset haluavat nyt mökille- vuokra- mökkien suosio on harpannut korona-aikana uudelle tasolle. YLE. Luettavissa: <https://yle.fi/uutiset/3-11763442>. Luettu: 23.02.2021.

Saaranen-Kauppinen, A. & Puusniekka, A. 2006. Aineiston määrä ja tutkittavat. Kvali- MOTV- Menetelmäopetuksen tietovaranto. Tampere. Luettavissa: https://www.fsd.tuni.fi/menetelmaopetus/kvali/L6_2.html. Luettu: 21.02.2022.

Saaranen-Kauppinen, A. & Puusniekka, A. 2006. Reliabiliteetti. KvaliMOTV- Menetelmä-
opetuksen tietovaranto. Luettavissa: [https://www.fsd.tuni.fi/menetelmaope-
tus/kvali/L3_3_2.html](https://www.fsd.tuni.fi/menetelmaope-
tus/kvali/L3_3_2.html). Luettu: 02.03.2022.

Satokangas, P. 2021. Lähimatkailu- pelastus vai ”paitojen pesemistä”. Lapin Ammattikor-
keakoulu. Matkailualan tutkimus- ja koulutusinstituutti (MTI). Luettavissa:
[file:///C:/Users/Administrator/Downloads/90959-Artikkelin%20teksti-159364-2-10-
20200610%20\(3\).pdf](file:///C:/Users/Administrator/Downloads/90959-Artikkelin%20teksti-159364-2-10-
20200610%20(3).pdf). Luettu: 19.10.2021.

Suomen riskienhallintayhdistys. 2022. Nelikenttäanalyysi- SWOT. Luettavissa: [https://pk-
rh.fi/tools/swot.html](https://pk-
rh.fi/tools/swot.html). Luettu: 02.03.2022.

Suomen YK-liitto. Kestävä kehitys. s.a. Luettavissa: [https://www.ykliitto.fi/yk-teemat/kes-
tava-kehitys](https://www.ykliitto.fi/yk-teemat/kes-
tava-kehitys). Luettu: 11.02.2022.

Talvitie, L. 2018. Matkailualan tutkimus- ja koulutusinstituutissa Lapin yliopistossa tutki-
taan, mihin suuntaan matkailu on kehittymässä. Johtaja Antti Hokkanen sanoo, että yksi
trendeistä on hyvinvointimatkailu. Apu. Luettavissa: [https://www.apu.fi/artikkelit/mihin-
suuntaan-matkailu-kehittyy-hyvinvointia-lahimatkoja-ja-kakkoskaupunkeja](https://www.apu.fi/artikkelit/mihin-
suuntaan-matkailu-kehittyy-hyvinvointia-lahimatkoja-ja-kakkoskaupunkeja). Luettu:
14.02.2022.

Tieteen termipankki. 2019. Elinkeinotoiminta. Luettavissa: [https://tieteentermi-
pankki.fi/wiki/Oikeustiede:elinkeinotoiminta](https://tieteentermi-
pankki.fi/wiki/Oikeustiede:elinkeinotoiminta). Luettu: 22.10.2021.

Tieteen termipankki. 2022. Toimiala. Luettavissa: [https://tieteentermipankki.fi/wiki/Kasva-
tustieteet:toimiala](https://tieteentermipankki.fi/wiki/Kasva-
tustieteet:toimiala). Luettu: 23.02.2022.

Tilastokeskus. 2004. Hyvinvointikatsaus- Mitä vapaa-aika on? Luettavissa: [https://www.ti-
lastokeskus.fi/tup/hyvinvointikatsaus/hyka_2004_2_vapaa-aika2.html](https://www.ti-
lastokeskus.fi/tup/hyvinvointikatsaus/hyka_2004_2_vapaa-aika2.html). Luettu: 22.10.2021.

Tilastokeskus. 2019. Vapaa-aika on suomalaisille työtäkin tärkeämpää. Luettavissa: <https://www.tilastokeskus.fi/uutinen/vapaa-aika-on-suomalaisille-tyotakin-tarkeampaa>. Luettu: 12.11.2021.

Terveyskirjasto. Kulttuuri ja terveys. 2022. Luettavissa: <https://www.terveyskirjasto.fi/dlk01283>. Luettu: 14.02.2022.

Työ- ja elinkeinoministeriö. 2021. Elinkeinopolitiikka tähtää kestäväan talouskasvuun. Luettavissa: <https://tem.fi/elinkeinopolitiikka>. Luettu: 12.11.2021.

UNWTO. 2020. Briefing Note- Tourism and COVID-19, Issue 3. Understanding domestic tourism and seizing its opportunities. Luettavissa: <https://www.e-unwto.org/doi/book/10.18111/9789284422111>. Luettu: 14.02.2022.

UNWTO. 2020. Tourism and COVID-19. Luettavissa: https://www.europarl.europa.eu/cmsdata/211619/OJ4-UNWTO-presentation_en.pdf. Luettu: 14.02.2022.

Vantaan kaupunki. 2022. Innovaatioiden Vantaa. Kaupunkistrategia 2022-2025. Luettavissa: <https://beta.vantaa.fi/sites/default/files/document/Vantaan%20kaupunkistrategia%202022-2025.pdf>. Luettu: 02.03.2022.

Vantaan kaupunki. s.a. Johtoryhmä ja sidonnaisuudet. Luettavissa: https://www.vantaa.fi/hallinto_ja_talous/organisaatio/johtoryhma_ja_sidonnaisuudet. Luettu: 26.10.2021.

Vantaan kaupunki. s.a. Vantaa lyhyesti. Luettavissa: https://www.vantaa.fi/hallinto_ja_talous/tietoa_vantaasta/tilastot_ja_tutkimukset/vantaa_lyhyesti. Luettu: 14.02.2022.

Valtiovarainministeriö. s.a. Kuntien tehtävät ja toiminta. Luettavissa: <https://vm.fi/kuntien-tehtavat-ja-toiminta>. Luettu: 23.02.2022.

Vilka, H. 2007. Tutki ja mittaa. Määrällisen tutkimuksen perusteet. Luettavissa: https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/98723/Tutki-jamittaa_2007.pdf?sequence=1. Luettu: 16.02.2022.

Visit Espoo. 2022. Markkinointiyhteistyö. Luettavissa: <https://www.visitespoo.fi/fi/tietoameista/markkinointiyhteistyö/>. Luettu: 14.02.2022.

Visit Vantaa. 2022. Luettavissa: <https://www.visitvantaa.fi/fi-FI>. Luettu: 14.02.2022.

WWF Suomi. s.a. Luettavissa: <https://wwf.fi/uhat/ilmastonmuutos/>. Luettu: 19.10.2021.

YLE. 2021. Hilikka Hämähäkin verkkosanomat: Matkailijat. Pikku Kakkonen, Tampere. Luettavissa: <https://yle.fi/aihe/artikkeli/2021/06/10/hilkka-hamahakin-verkkosanomat-matkailijat>. Luettu: 23.02.2022.

Liite 1. Haastattelurunko

Haastattelurunko

Teemahaastattelu

Maria Teimola

Koronapandemia

- Miten lähimatkailun kasvu korona-aikana on vaikuttanut kyseiseen toimialaan?
- Mitä uhkia koronapandemian elpymisen aiheuttaa toimialalle lähimatkailun mahdollisesti vähentyessä ja ihmisten suunnatessa taas ulkomaille?
- Millä tavalla asiakassegmenttinne on muuttunut koronapandemian aikana?

Ilmastonmuutos

- Millä tavalla ilmastonmuutoksella ollut vaikutusta kyseisen toimialan toimintaan matkailun näkökulmasta?
- Miten olette ottaneet ilmastomuutoksen huomioon tai varautuneet siihen kyseisen toimialan toiminnassa?

Kestävyys ja vastuullisuus

- Millä tavalla kyseinen toimiala on huomioinut kestävyiden ja vastuullisuuden toiminnassaan?
- Millä tavalla olette huomioineet riittävät resurssit toimialallanne?
- Miten matkailijoiden kestävä valinnat näkyvät toimialan toiminnassa?

Kunnan osuus

- Miten kyseinen toimiala edistää yhteisöllisyyttä ja hyvinvointia kunnassa?
- Millä tavalla kyseisen toimialan palveluiden edistäminen vaikuttaa matkailuun kunnan sisällä?
- Miten kunnan strategian toteutus näkyy toimialan sisällä?

Matkailun ja toimialan yhteys

- Millaisia haasteita lähimatkailu aiheuttaa toimialalle?
- Mitä kehittämiskohtia kyseisellä toimialalla on toiminnassaan?
- Millaista yhteistyötä matkailun toimiala tekee toimialanne kanssa?
- Mitä mahdollisuuksia lähimatkailun kasvu tuo kyseiselle toimialalle?
- Mitä tavoitteita kyseisellä toimialalla on lähivuosille?